

KREŠŤAN

POLITICKÉ A SPOLOČENSKÉ KATOLICKÉ NOVINY
VYCHÁDZAJÚ KAŽDÚ NEDEĽU NA 16 STRANÁCH.

Predplatná cena:

Na celý rok 2 zl. — kr.
Na pol roka 1 > — >
Na štvrt roka — > 60 >

Jednotlivé číslo 4 kr.

Spisujú a vydávajú:

MIKULÁŠ LEPSÉNYI
a **GERHARD NÉMETH.**

Hlavný spolupracovník:

FRANTIŠ BLESZKÁNY.

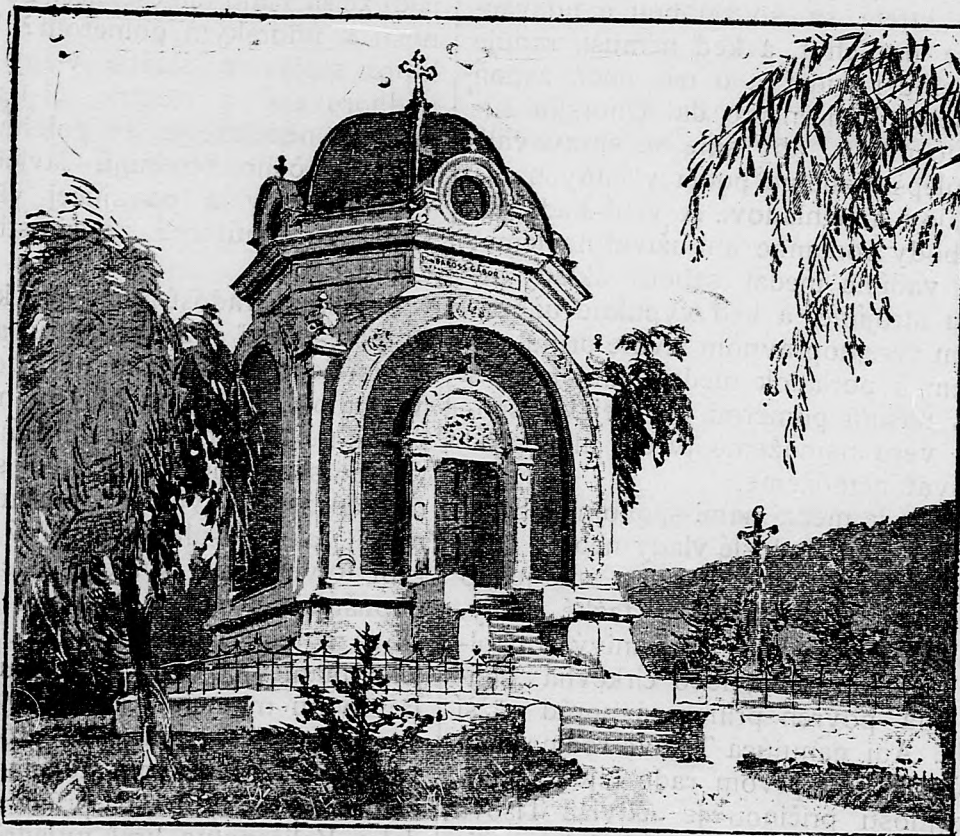
Redakcia a vydavateľstvo: 7 Budapešti
I. ker. Döbrentey-utca 18.

sem sa majú posielat predplatky, jako i dopisy do novin, ohlášky a náhodné reklamácie.
Cena jedného 5 stípcového radeho riadku je 10 kr.

Nespokojnosť.

Kamkoľvek obrátíme náš zreteľ po našej vlasti vo včulajšom čase nič iného nezbadáme, jako všade samú nespokojnosť. Kedysi

vita, non est ita, to jest: okrem Uhorska není živobytia, a jestli že jest, to není také. Toto príslovie môhlo mať jednú svoju platnosť, ale

Krypta Gabriela Barošš, bývalého to ministra.

za starodávna povstalo jedno príslovie o Uhorsku: *Extra Hungariam non est vita, et si est* | včul v skutku ani najmenej nestojí; nie snáď preto, akoby Uhorsko bolo včul chudobnejšie,

S úprimnou dôverou prosíme priateľov našich zásad, aby naše noviny s apoštolskou horlivosťou rozširovali, ponevác semeno našich vznešených úmyslov len tak budeme môcť rozsiat široko a sebe budúcnosť zabezpečiť.

to nie, veď mnohé iné krajiny, čo sa dobrobytu týka, i včul ani sa porovnať nemôžu v tomto ohľade s Uhorskom; ešte sme my neni ti najchudobnejší; ani naša vlasť ešte neni preplnená ľudom, ba pri múdrom hospodárení, a pri dobrej krajinskej sprave ešte raz toľko nás by tu môhlo pohodlne vyžiť, a predsa jakéže úkazy spatrujeme po našej krajine? Všetky stavy a triedy národa sú najvyš nespokojné s pomäťenými pomermi.

Či je snáď náš kráľ spokojný s nami, s pomermi, jaké včul u nás sú na dennom poriadku? Ani najmenej; predtým ešte kedy-tedy zdržoval sa kráľovský dvor u nás buďto v Budapešti, buďto na Gedelove, a včul čože vidíme? Náš kráľ radnej ide medzi svojích námorníkov do Poly, alebo radnej sa zdržuje v Schönbrúnne, v Lainzi, aspoň mu v hlave svitne. Nad tým sa ani diviť nesmieme, veď nášmu dobrotivému kráľu nikde toľké nepríjemnosti sa nestávajú, jako práve u nás. Čo že zakúsi, keď nekdy príde k nám? Samý neporiadok, samé rozepry a rúznice, kamkoľvek pozre, všade stretá sa so žalobou a udaváctvom, preide mu chuť, a keď nemusí, raduje sa, že nás nemusí vidieť a o nás očuť, aspoň má pokoj. Jeho Veličenstvo dal Uhorsku sústavu a samosprávu, aby sme sa spravovali, jako sami najlepšie známe podľa vlastných zákonov, obyčajov a náhládov. A včul badá, že my tejto slobody rozumne ani užívať nevieme; porád sa len vadíme medzi sebou, úklady jedon druhému strojíme, a keď vypukne už rozhod v našom verejnoprávnom živote prinútený je prísť k nám a poriadok medzi nami robiť a preto žeby s našimi pomermi bol nejako spokojný, to už veru nemôžeme tvrdiť, ale ani od neho požadovať nemôžeme.

Alebo ktože je medzi nami spokojný? Snáď naša vláda? Už ani predošlé vlády neboly spokojné s pomermi v krajine, a preto sme jedno za druhým mali tak mnohé a ťažké meny. Včulajší vladári medzi dosť nepriaznivými okolnosťami prevzali kormidlo, lebo cirkevná politika násilno na povrch prinesená porád väčší zmätok činila. Ani panujúca Tisova rodina neni spokojná, ačkoľvek v prvom rade tejto krajinskej nespokojnosti príčinou je najviac Tisova rodina a jej privrženci. Či sa snáď dobre cítia naši veľmoži v lesku svojej hodnosti, či sú spokojní tajní radcovia, dvorní hodnostári. Čože oznamujú nadžupani zo svojích stolíc? Či sú neni všetci biskupi na oprotivnej stránke, i s primášom, kanoníkmi, a ostatným kňazstvom. A či sú spokojní i sami kalvíni, tešia-li sa prítomnosti; a či majú dôveru na budúcnosť? A čo že hovoria stolice? Áno, ani samé stolné a

hlavné mesto, ačkoľvek od našich vlád je príliš rozmazané, predsa či ľubi ministerstvo Bánffyho? Pýtajme sa len ľudu, či je spokojný so včulajšími pomermi v krajine?

Ľud náš dychtí už od dávna po tom, aby si polepšil svoju polohu a zaiste zbožňoval by toho, kto by trochu obľahčil mu veľiké farchy, ale keď vidí, že sa ho nikto nezaujíma, že uhorské vlády len na tom si lámu hlavu, jako by ešte vždy väčšie farchy uvalily na ľud, ani spokojný byť nemôže. Majitelia územkov a roľníci, ktorí platia daň a dávajú vojakov, či sú spokojní so zákonmi a s verejnoprávnou správou? Či ľud dôveruje v snemovni alebo v ministerstve? Ani pred tým ľud nemal veľkej dôvery v snemovni a vo vláde; ale odkedy slobodomyselná strana násilno prehnala civilný sobáš a ostatné cirkevnopolitické zákony, od tých čias ľud i tej trochu dôvery v snemovni a vo vláde úplne ztratil a obidve tieto ustanovizne z hlbokosti srdca nenávidí, lebo ľud, povedzme len čiročistú pravdu, hrozí sa tej doby, keď tieto zákony do života uvedené budú. A jako že sa majú remeselníci? Čo že reknú národnosti k uhorským pomermom? Vládne čas pisy, ktoré stojá vo službe vlády a sú od vlády podporované a platené, či ustavične nekľajú? A či to nedokazuje, že poloha u nás neni ružová, z čoho obviňujú ľavicu miesto zodpovednej vlády a panujúcej väčšiny, ale uznávajú, že vnútorné záležitosti Uhorska neidú dobre.

Jakúže radosť môže mať kráľ na nás? Snáď sa poteší, keď pozre na Nitru, alebo na Tapolcu, a vidí jeho vláda jako tam hospodári? či kráľ má radosť, keď jeho hlavný minister porád capov striela? jako to urobil Bánffy na 1-ho mája v uhorskej snemovni, keď sa osmelil strielať na pápežského veľkého poslanca tak, že za to musel rakúsko-uhorský veľký poslanec v Ríme gróf Revertera u svätého Otca na vyšší rozkaz odpustenie prosiť; a minister zahraničia verejne slová a reči Bánffyho vyvrátiť. A či Bánffy a jeho mameluci nahliadli svoju chybu, horkýže! Bánffymu mameluci radili, aby požadoval za to, že ho minister zahraničia gróf Gustav Kálnoky verejne zahaňbil, zadosťučinenie, posávaď ešte žiadneho neobdržal, ba práve oprotivné sa stalo; Jeho Veličenstvo kráľ vyjadril v jednom úradnom prípise svoju úplnu dôveru ministrom zahraničia grófovi Gustavovi Kálnokymu; Bánffymu ale dovoliť ráčil Jeho Veličenstvo, aby trochu ešte zostal v úrade, pokým mu lepšieho nástupcu najdú. Liberálna strana a Bánffy ale včul by už i to prijali za nejaké zadosťučinenie, keďby jaká taká poznamka ku svätému Otcovi do Rímu sa poslala proti Agliardimu,

čo je ale po horespomenutých udalostách puhá nemožnosť; preto Bánffy v minulú nedeľu to jest 12-ho mája bol zas na výsluchu u Jeho Veličenstva, súc odhodlaný, že buďto dostane nejaké zadostučinenie, buď zadakuje s celým ministerstvom z úradu; výsluch sotva trval 10 minút; kráľ ho milostivo síce prijal ale o zadostučinení ani reči nebolo; kráľ mu len toľko dal na vedomie, že si podrží túto otázku rozriešiť. A tu hľa zas máme vládnu krízu. Liberálna strana z počiatku veľmi sa vystatovala, že uhorský minister-predseda musí dostať zadostučinenie, lebo že hodnosť ministerského predsedu je urazená, ale keď nebude ináč nechá padnúť i Bánffyho a bude labu lízať jeho nástupcovi práve s takou podlosťou jako pred tým, nech len podrží moc a vládu, pojedná sa so všetkým, medzi všetky okoličnosti sa primerí, tak krčovito sa pridružuje vlády.

Z čoho poznať, že liberálna strana nemá žiadnych pevných zásad, vynímajúc tej zásady podržať moc jakýmkoľvek, keď i podlým spôsobom. Včulajšia mena alebo kríza dôsledne nasleduje a nasledovať musela z tých zmätkov, ktoré liberálne vladarenie cez mnohé roky v Uhorsku na hromadu nakopilo. Panstvo liberalisma chýli sa ku koncu, jakokoľvek sa liberáli proti tomu vzpierajú. Toľko je isto, že Bánffy musí ísť preč, čo by už dávno bol mal urobiť. A kto že má po ňom nasledovať? Zas len minister z liberálnej strany? Tak sme zas len tam, kde sme boli.

Veď všetkej nespokojnosti, ktorá panuje po Uhorsku od tých najvyšších kruhov až do tej najnepatrnejšej chalupy, je príčinou jedine liberálna strana. Táto rozorvanosť krajiny nemôže dlhé časy trvať; ani kráľ, ani krajina dlho to nemôžu sniešť. Ale i to vieme, že tá vznesená vládna strana nechce nič na tomto stave vecí zmeniť, lebo je toho ani schopnou neni. Jakokoľvek veci idú zle, ona sa vlády nechce zreknuť, umreť tiež nechce, radnej je nemocná. Odtiaľto tedy žiadnej pomoci nemáme očakávať. Ktože tedy môže nejaký obrat k lepšiemu zapríčiniť? Tu by môhol kráľ alebo sam národ veci napraviť. Kráľ má moc a právo vládu prepustiť, snem rozohnať a nové ministerstvo vymenovať. Ale kráľ sa to zdráha urobiť, ačkoľvek s vládou neni spokojný a nemá veľkej dôvery ani v národe, tedy prinútený je nechať veci, aby šly podľa ľúbosti niekoľkých politických mastičkárov jako sú: Koloman Tisa, Alb. Csáky, Dez. Szilágyi, Alex. Wekerle, Dez. Bánffy, Max Falk a Kol. Széll. Toto sú tie stĺpy liberálnej vládnej strany, a spolu títo sú aj zodpovední za všetky zmätky a za všetko zlo, za rozepry a ruznice, ktoré našu vlasť trhajú na

rozličné strany. Týmto však ani na um nepríde, aby sa veci k lepšiemu obrátili, ba naopak tomu sa radujú, domnievajú sa, že to im samým a ich potajomným záujmom najlepšie zodpovedá.

Zo všetkého tohoto tedy jasne vysvitá, že v našej vlasti všetko je nespokojné, a tejto nespokojnosti príčinou je bezbožné vladarenie liberalisma. Liberalismus i po iných krajinách takéto smutné ovocie zplodil, ba ešte i horšie; vo všetkých europejských štátoch, kde liberalismus už od dávna panuje, sú nepriaznivé pomery, jedine liberalismus zapríčinil anarchismus a socialismus; ovšem že socialismus a anarchismus už ďaleko za sebou zanechaly liberálov, ale predsa len liberáli sú pôvodcovia anarchistov a socialistov; veď pokým sa u nás liberalismus nebol zakorenil, nevedeli sme nič o socialistoch, a včul už i socialisti hlasito sa počínajú hlásiť.

Týmto vredom spoločnosti ľudskej jedine sam národ môže odpomôcť. Moc k tomu má pri všobecných voľbách, kde všetkých liberálnych kandidátov môže shodiť a nemilosrdne tieto rany a vtedy z tela svojho vyrezať. Silno úfame, že náš ľud raz predsa príde k poznaniu toho, čo mu jedine k spásu a blahobytu slúži, vtedy nič nepomôžu ani násilenstva ani figle liberálnych pánov a úradníkov, vtedy im nepomôžu ani bodáky, chladnokrvne ľud obráni svoje vlastné záujmy a nebude viacej slúchať na úradných a liberálnych tlacháčov, ktorí ho posávad len mámili a klamali, vtedy liberalismus vezme svoj už dávno dobre zaslúžený koniec!!

Krivánsky.

POLITICKE CHYRY.

Žiadosť (petícia) proti nitrianskej voľbe. Proti pohoršlivej nitrianskej voľbe zadala žiadosť pošliapaná ľudová stránka, ktorú žiadosť v minulý pondelok oddali snemovní. V tej veľmi, rozsiahlej žiadosti je vypočítano a dokázano viac než tri sto nezákonností. Menovite je preukázano, že ktorí sú to tí zomrelí, pod menom ktorýchžto hlasovali na vládnu stránku a z ľudovej stránky, ktorýchžto odvrhli pod rozličnými zamysliami. Za nemôžne považujeme že by navzdor tejto to velikánskej hromade dôkazov uprávnili Imricha Janiča, ačkoľvek ta pod názvom slobodomyselnosti hašteriaca sa banda ani len zdanlivosť počestnosti veľmi nehľadá.

Zvolenský mandát. Vo zvolenskom okrese záležitosť Michala Žilinského štátneho tajomníka špatne stojác, chytli sa tých počestných prostriedkov, ktoré v Nitre sa dokázaly byť zdarnými. Prívrženci ľudovej stránky každodenne sú vystavení rozličným urážkam. Zvláštne židia počínajú sa vyzývave držať, ktorí všade dráždia oprotivnú stránku. Ešte i na tú naničhodnosť

sa odvážili, že keď katolíci z kostola vyšli, postavili sa do kostolných dverí a tam pľuvali, rozličné potupy vykrikovali a preklínali Krista. Je to hrozne len si i pomysleť, sotva je to k uvereniu. A všetko sa to stalo. Opravdu nebolo by divu, keď by po takomto oplanstve niekoľko židov vypárali z pľundri, ale detvánsky ľud veľmi dobre vie, že cieľom tohoto dráždenia je len ten, aby srazenie zapríčinili, lebo potom bolo by možno Detvu a okres niekoľko tisíc vojakmi obsadiť, s pomocou ktorých i vo Zvolene by sa opakovali lie huncutstva, ktorými v Nitre daň platiace občanstvo jediného práva. Striezlivý detvánsky ľud zná tento podlý úmysel a zaprúc svoju povahu, všetko strpí, len aby česť ľudovej stránky nepošpinil. To i dobre činiš, slávny ľudu, keď sa nedopustiš nezákonnosti. Pravda nemá zapotreby násilenstva. Ktorí násilnosťou pracujú, nemôžu byť statoční ľudia a už vyslovili na seba súd. Volajme smelo a bez prestania: *Nech žije ľudová strana! Nech žije kandidát ľudovej strany, Andrej Maršovský!*

Pre huncutstva nitrianskej voľby. Zoltán Zmeškal, bývalý to podžupán oravskej stolice, jedna to najoduševnenejšia vloha hornieho kraja, prívrženc ľudovej strany písal grófovi Štefanovi Károlyimu, ja-kožto predsedovi hornoviedieckeho uhorského spolku jedon list, v ktorom mu na vedomie dáva, že ponevác najväčšia časť zneužívania pri nitrianskej voľbe padá na farchu úradníctva nitrianskej stolice a v prvom rade takým, ktorí v kultúrnom spolku prvú rollu hrajú, že vystupuje zo spolku. S krvácajúcim srdcom prináša túto obeť, ale nemôže byť, keď len i prostredne účastným byť takého zachádzania, ktoré i nad pánslavské agitácie stokrát viacej škodí vlasti. — Výborný, krásny je to skutok! Tak by mal každý poctivý človek činiť. A od kňazstva aj očakáva verejná mienka aby tento vznešený príklad nasledovalo, lebo s nepoctivými ľuďmi v jednej spoločnosti sebezvedomí človek nemôže byť. Už ale, ktorí sa opovážia na to najväčšie oplanstvo, *na zbavenie* občianskych práv, tí sú neni poctiví ľudia.

Svolanie delegácií. Jeho Veličenstvo delegácie alebo tie spoločné výbory, ktoré v troch spoločné záležitostiach poriadky robia, na 6-ho junia povolal do Viedne.

Modla s hlinenými nohami v nebezpečenstve. Tá modla s hlinenými nohami, ktorú pod názvom *slobodomyselnosti, liberalisma* zná a nenávidí dobro-myselná verejná mienka vo Viedni započína sa rúcať. Sväzy jej sklesly a nezadlho úplne sa zrúti. Vo veľkom cisárskom meste totiž práve tak hašteril liberalismus a mámil obecenstvo jako i u nás. Ale naším nemeckým susedom sa oči otvorily. Nezadlho videli, že slobodomyselná politika je jedine židom prajná a za ich výhody všetko obetuje. Utvorili tedy silnú protižidovskú stránku, ktorá proti slobodomyselnosti započala plieniaci boj a dnes už v rade mesta Viedne stránka antisemitov je silnejšia než slobodomyselná strana. Liberálna strana nie len, že sa zachvela, ale stúpila na cestu zpusťovania. To hohlo mešťanostu *Grübla* na to, že v útorok dostavil sa do snemovne a *Bagnehemovi* ministromi to vnútorných záležitostí dal na vedomie, že zaťakuje z mešťanovstva, lebo roztrhaná slobodomyselná strana neni v stave ho podporovať. Ministrov tento výrok mimoriadne prekvapil. O všetko sa pokúsili, abí mešťanostu od jeho úmyslu odhovorili ale darmo. Slobodomyselná stránka ešte večer toho dňa držala zasadnutie, v ktorom *Grübl* sa vyjadril, že ponevác k udržaniu stránky žiadnej nádeje niet, zaťakovanie neodvoláva. Za *Grüblom* budú nasledovať

ostatní mešťanosti. Pri novej voľbe o dva týždne pravdepodobne *Luegera* chýrneho ta antisemitov vodcu vyvolia za mešťanostu. Môžeme si predstaviť; jaké ovekanie činia židi! A my kedy že vybojujeme takéto víťazstvo? kedy že budeme môcť rozmiaždiť liberalismus? Bože, pomáhaj!

Usporiadanie Valuty. V ministerstve finansov včul vyhotovujú pravidlá a spôsoby, podľa ktorých desať-krajcárové strieborné peniaze a jednokrajcárové medenné peniaze sa majú vtiahnúť. Cena všetkých drobných peňazí vtiahnúť sa majúcích spolu učiní *pol štvrta miliona*. Pri vtiaknutí však sú aj iné útraty. Tak jednoduché vylúčenie čistého striebra z desať-krajciarnikov vtiahnúť sa majúcích bude stať skoro 30,000 zlatých. Ministerstvo finansov miesto vtiaknutých drobných peňazí dá biť nové drobné peniaze v zodpovednej cene a vo veľkej miere zamýšľa pustiť do obchodu desať halierniky, ktoré posávať len v obmedzenej miere prišli do obchodu.

Krajinský snem.

V Budapešti 7-ho mája 1895.

Zasadnutie dnes sa počínalo a i dokonalo celkom ticho; zastupitelia z väčšej čiastky po chodoch snemovne sa rozprávali o záležitosti Bánffyho. V ministerskej sieni bola porád porada, na ktorej vzali účasť vodcovia slobodomyselnej stránky. Tisa medzi tým odišiel zo snemovne, neskoršie išli pre neho, keď barón Jósika prišiel s odkazom, z čeho vidno, že ešte povčul všetko sa riadi podľa náhľadu Tisovho.

Lukáč, minister to premávky o regulovaní Železnej brány, a minister o tovarnej štatistike predostreli návrhy. Potom Julo Rosenberg predniesol oznam hospodárskeho výboru, proti ktorému rečnil Helfy a navrhol, aby tento zákonný návrh bol poslaný ku verejnoprávnomu výboru. Podobne rečnili Pavol Hojtsy, Karol Várady a Jozef Madarász; až konečne snemovňa po dvojnásobnom ozyve ministra Daniela všöbecne ten návrh prijala, ale pred čiastočným rokovanim v smysle návrhu Helfyho poslala ho ku verejnoprávnomu výboru. Zajtra a pozajtra snemovňa nevydržiava zasadenie.

V Budapešti 10-ho mája 1895.

Na počiatku zasadnutia snemovňa s poľutovaním prijala zvesť o smrti starého Daniela, ktorý od roku 1848 bol členom každého uhorského snemu.

Na dennom poriadku bolo rokovanie o návrhu pokladníckych zásob. Referent Lang započal vykladať, že doplnenie pokladníckych zásob je potrebné, a zákonnité. Proti nemu hovorili Okolčányi a Helfy. S vládou hlasovali: *Františ Koššúth*, Ignác Helfy, Múlek a Edmund Nánášy. Na chode Františ Kuššúth výčitky robil svojej stránke, že s ním nehlasovala, kdežto včera uzavrela hlasovať s vládou, čo veľmi charakterizuje Jušthovú stránku.

Po päť minútovej pause Ignác Helfy zadal jednu interpelláciu alebo ešte lepšie Bánffy dal sa od Helfyho interpelovať stranivá včulajšej ministerskej rozehody. Helfy predniesol, že uhorské ministerstvo vo Viedni pre tú známú záležitosť Agliardiho cez tak mnohé uponíženia prešlo, že to je, a má byť povinnosťou nie len jeho, ale každého uhorského občana, aby vážnosť uhorského minister-predsedy bránil, Helfy na oko síce

napadol Bánffyho; ale Bánffy sa takého dela nezľakol, dobre vediac, že v ňom gule niet, že len tak na slepo striela. Skrže túto interpelláciu chcel nastrašiť Viedeň, a potom i tú cestu, ktorú zamýšľal do Viedne si pripraviť a polohu svoju tamže obľahčiť. Sama interpellácia takto znie:

Či tá poznámka, ktorá sa mala poslať ku svätej stolici stranivá cestovania pápežského nunciusa po Uhorsku, už odišla na patričné miesto, áno alebo nie? a odhliadnúc od toho, pýtam sa:

či pán minister-predseda to pokladá za usjednotiteľné so svojou vlastnou a s hodnotou svojich ministerských druhov, a s verejnoprávnym položením našej vlasti, aby po takýchto príbehoch i na ďalej zostal v ministerskom predsedníctve?

Bánffy odpovedal: že včul na túto interpelláciu Helfyho nemôže zaslúžne odpovedať; medzi tým, že ho uistuje, že uhorská vláda nestrpí žiadnu štrbinu na svojej vážnosti. V najbližšom ale čase za povinnosť si pokladá na tú interpelláciu zaslúžnú odpoveď dať.

V Budapešti 13-ho mája 1895.

Čo bolo na dennom poriadku, to za dve hodiny i nižšia i vyššia snemovňa vyčerpala. Politikeri potom pokračovali dohadu vo vacovskej ulici o národnom kasine, ačkoľvek zaujímavosť a rozčúlenosť je veľká.

Lež po dvodňovej prestávke na dennom poriadku snemovne nič iného nebolo, jako uhodnovenie zápisnice z minulého piatku. Okrem toho predsednícke oznamy, že Františ Košuth je verifikovaný a že následkom smrti Pavla Dániela v Zichyfalve bude voľba. Na šťastie zadali i tri prosby a treba bolo prečítať kráľovský prípis o svolaní delegacij. Všetko sa to stalo za desať minút. Minister premávky zadal návrh štyr susedných železníc železníc za dve minuty. Okolo konca *Ugron* interpeloval. Interpellácia takto znie:

Či následkom cestovania nunciusa Agliardiho po Uhorsku poslaná je poznámka skrže ministerstvo zahraničia svätej rímskej stolici a či vláda požaduje, aby sa ona poznámka poslala?

Ktoré sú to tie skutky alebo výroky, ktorými nuncius prestúpil kruh svojej činnosti a zavalil príčinu, aby sa poznámka poslala?

Či dostal minister-predseda zadosťučinenie a jaké za tú urážku, ktorou sa ho minister zahraničia dotknul?

Či zadala vláda zaďakovanie.

Bánffy na túto interpelláciu ani slovíčko nebol v stave odpovedať.

Vyššia snemovňa.

Vo vyššej snemovni 11 menších návrhov ešte z minulých týždňov poslaných jeden za druhým prečítali a bez slova prijali. *Wlaššič* odpovedal Jozefovi *Vécseyemu* stranivá vymenovania auranianského priora a sennendrianského biskupa, čo dom v známosť vzal. Veľmoži sa prišli vo veľkom počte obzreť, vidieť, očuť, čo sa stalo s Bánffym vo Viedni a čo bude v Budapešti s cirkevno-politickými návrhmi? O tom žiadneho výsledku iného, jako že neistota ešte sa zväčila, či veľmoži príjmu shodu Szapáryho, ktorú vláda v snemovni zastupiteľov a vo výbore veľmožov bola odvrhla.

Nová voľba, stará viera.

(Poviedka zo života.)

Napísal: Moravan.

(Pokračovanie.)

»Aj vy Gajdáč chcete byť tiež taký blbý ako váš sused!« Zkrične pán notár. »Posial som myslel, že vy ste učený a vzdelaný človek, aj náš pán veľkomožný kandidát bol tiež tej mienky. My sme presvedčení, že vy, ktorého Boh s tak rozvinutým rozumom obdaril, nedáte sa zviest takým sprostým bludárom!« A priskočiac ku nemu pojal ho za ruku a predstavil pánu Tettešimu, ktorý po lichotných rečiach, v ktorých jeho vzdelanosť a múdrosť až do siedmeho neba vychválil, pozval ho na priateľskú poradu a dobrý pohárček ku Mojšlovi. Pán notár pozval tiež všetkých „veľactených pánov voličov a bratov spoluobčanov“ ku priateľskému pokonaniu a k doradeniu do krčmy. Mnohý vidiac tú uprimnú lásku pána notára, ktorý len pred týždňom s nimi čo so zvieratami zabádzaľ, a bol by zodral s nich aj kožu, odvrátili sa mysliac, keď si nás nepotreboval posial, my ťa nepotrebujeme teraz, a naledovali príklad Hrnekov. Druhí ale mysljac, keď môže ísť Gajdáč, prečo nie aj my, a naposledí dobrý hlt beckovského vínka nezaškodí, tiahli sa za pánom notáriusom a Gajdáčom.

Mojšl bol čo z cukru, nosil krčah za krčahom, ponúkal, pobýzal a švстал: »Tho sa dobrú pánu, then pán Thetheši, then majú ľudu rád, then nekážu len jak pánu faráru, ale po kázni, aj dajú ľudu občerstvenie. Nhü, keď by khaždý pán bol takhový, tho by bolo dobre na svete.«

A ľudia pili statočne veď to bolo zdarma a pri-chvalovali si pána Tettešiho.

Pri hlavnom stole ale sedeli vzdelaní ľudia. V prosriedku náš Gajdáč, ktorému vinko rozvázalo už jazyk, z jedného boku pán notár Brček či Barcsai, z druhého jeho syn Zoltán, ktorého zo šiestej latinskej pre nemravné chovanie a lenivosť boli vyhodili, od ktorého času pomáhal otcovi škrábať; naproti ale Mojšlov syn Khóbi čili Jakub, učený človek, ináč ale dovazač dreva.

Pánu Gajdáčovi pripijali na zdravie, ba čo ešte pán notár ho aj pobožskal a začali si tykať, bo ako pán notár hovoril, „medzi zemänmi je to v móde.“

„Já, brate Gajdáču,“ pokračuje Brček, „som zemän a pochádzam z tej plnokrevnej sedmohradskej, maďarskej rodiny Barcsaych. A veď človeče aj ty si zemän. Nenie dávno som prezieral na obecnom dome staré písma, a pomysli si len brate, len si to rozváž, našiel som tam jedon zemänský list z trinástého stoletia. Čítám a čítám ho, a hľa čo som sa tam dočítal. Brat môj! bysťu Bohu ani by si mi neveril. Vieš, tam stálo? Bol to armál či zemänsky list rodiny Gajdácsyach od Ondreja druhého kráľa uhorského vystavený, v ktorom pomenuje zásluhy tvojho pradeda, jeho skvelé vífazstva nad nemcami a francózami, a preto daruje jemu a jeho potomkom zemänstvo a zemänske prímenie gajdácsfalvi Gajdácsy. Tak veru brat môj, z takého udatného pokolenia pochádzáš, ty si pravňuk ako aj já udatných hrdinov. Zemäni sme, bratia sme, rodina!«

»Ale dajú pokoj,« odvetí Gajdáč. »Nič bratříčku, len daj, daj, nechaj to ú,« riečne pán notár. »Nuž teda daj pokoj,« hovorí Gajdáč, »veď aj môj otec, aj starý otec sa menoval len Gajdáčom, nikto ho nevolal gajdáčfarbím Gajdáčom, či ako si to riekol, ani sám neviem.«

„Hja brate, a kto je tomu na príčine?“ odpovedá notár, „nikto druhý ako táto“ „hlúpa slovač.“ „Pozri sa ako zpotvorujú naše krásne mená. Môj starý dedo sa volal Barcsay, a tí hlúpi slováci zrobili z neho Brčeka. Práve tak zpotvorili aj tvoje meno, a ja sadím aj dušu, že tvoj praotec, keď sem zalmál nemcov a sa tu usádlil, volal sa gajdácsfalvi Gajdácsy de eadam, a ten hlupý ľud spravil z neho Gajdáča, ako zo mňa Brčeka. Ba čo vieš brate, ty máš pekné výhľady. V tom zemänskom liste aj to stojí, že jeho nebohá jasnosť Ondrej druhý Gajdáčom dáva do daru neodcudziteľne a neodpredajne dedinu Gajdovce s celým poľom a hradom. Očul si to, ne-od-cu-dzi-tel-ne, to je že žiaden ju nemôže odňať, a keď by sa opovážil, musí ju navrátiť brat môj! to je príležitosť a šťastie, také každého smrtného nepotká. V pár dňoch budeš boháčom, a ja ti k tomu ľahko dopomôžem. Vec je síce ťažká, ale vieš, ruka ruku umýva. To vieš, že táto vec od druhého nezávisí, jako od pána ministra, bo čo ten chce, všetko prevedie. A ministrov najlepší priateľ je náš kandidát Tetteši, ktorý mi tiež mnoho pekného o tebe hovoril, ba riekol, že on pochybuje, by v takom krásnom tele, v takej učenej duši mohla slovenská kru tiecť. On bude zaiste z rodu nie slovenského, a už jeho otcov tá »slovenská háveď« s násilnosťou poslovenčila.“

»Na to som mu predniesol čo vo veci a že rodina tvoja ztratila celý svoj majetok.«

Na čo on mi „veď tomu ja ľahko pomôžem, uistíš Gajdáča, že keď prídem do Pešte, prvá práca moja bude jemu, čo mu dedične prislúcha, usilovať sa vynavrátiť; a k tomu keď rozpoviem ministromi, jak verný muž to vlády, jak dobrý vlastenec, a jako za ma kortešoval, nuž ten minister len za tieto veľké zásluhy bude sa usilovať, majetok jeho dedov mu vynaisť a nazpák vrátiť.“

»Očuj! tak hovoril náš kandidát, ktorý keď ho Boh živí, ešte pri jeho učenosti aj ministrom môže byť. Zajtra ráno sa sobereme a pojdeme do mesta. Ja soberem armál, a hneď s pánom Tettešim si vec rozpovieme, a uvidíš, čo on povie.«

„Hej tháti! skrične Khóbi, »blahorodnému pánu Gajdácsymu z toho novomestského starého.«

„Ver Bože,“ preriekne Zoltán, »ani sa nesvečí, aby sme mi zemänia také plané vinko pili.“

»No Zoltán teremtete,« skrične pán notár, »objimi nášeho vefacteného brata a rodáka, a pobozkaj jeho rodnokrvné ustá. Az ištenit, viem že by si rádnej bozkál ustá jeho Anky.«

Zoltán skočí, obejmie Gajdáča, pobozká a zvolá: „nech žije otec toho najkrajšieho dievčata!“ „Kto miluje dcéru, miluje aj otca.“

„To ja dodre viem,“ riekne starší Brček, »veď to na tebe vidím. Ozaj brate Gajdácsy, ten môj syn od tých čias, čo ten susedov chmuľa za tvojou Ankou chodí, je celý zronený. Nemá pokoja, aj vo spánku len tú tvoju Aničku spomína. Ale ja ani nemôžem pochopiť, jako by si ty to mohol dopustiť, že by taký krásny kvietok, jakého v celej stolici viac nenie, dostal si ten Hrnekov hňup. A k tomu ešte to meno, čo by v meste a Pešti u ministeriuma hovorili, keď by sa dozvedeli, že taký učený a bohatý zemän ako jedon Gajdácsy, dá svoju dcéru sprostému sedliakovi, ktorý sa volá Hrnek, veď pán minister, a hlavný i podžupan a slúžny, ktorých tiež zajtra navštívime, ani nevedia vysloviť to špatné meno Hrnek.“

„Nhü tho by bolo pekne, preriekne Khóbi, keď by si thaké pekné dievča, čo thak krásne hovorí

maďarský, jakho by z Thebrecinu pochádzalo, si vzala za muža thakého slovenského oplana.“

„No zajtra brate očakávaj nás, prideme ku sebe,“ dokončoval reči notár, a pojdeme do mesta. Bude tam práve hlavné shromaždenie vládnej slobodnomyselnej stránky, a uvidíš ako teba tý páni prijmu. Som presvedčený, že teba vyvolia za predsedu vládnej liberálnej stránky v Lukoviciach.“

„Hej! keď by len tá Anka neutekala predomnú“ vzdychal si mladý pán Zoltán, pred ktorým každé statočné dievča v dedine utekalo, bo jeho mravy byly známe každému.

S takýmito rečami si pripijali až temer do pol noci, a potom dobre podnapití sa vrátili na odpočinok s ťažkou hlavou domov.

II.

Gajdáč doma veľmi ťažko zaspal a snívalo sa mu celú noc. Videl svoje pánsstvo v Gajdoviciach, Aničku čo milosť pani, synov čo bohatých statkárov, ktorým sa klaňal celý svet.

Ráno o deviatej prišla manželka zobudíť ho z tuhého spánku.

»Antoš! vstávaj;« riekne, »veď už budú do kostola zvonif.«

Bola práve nedeľa, a Gajdáč nikdy nezameškal svätú omšu.

„Zuzka! hej keď by si vedela“, preriekne, „jakí budeme my bohatí, vieš, my sme rodina Brčeková či Barčajková.“

„Ale netáraj také sprosté reči,“ odvetí Zuzka, „id v čerti s tvojím bohatstvom a rodinou. Obliekaj sa radnej, veď už čo chvíľa sa začne božie služba.“

»A čo ma po tom, ja mám teraz volačo pilnejšie na práci. Príde sem brat notár, a pojdeme do mesta, páni ma tam volali a len na mňa čakajú. To ti ale hovorim, aby sa Anka neopovážila ísť do kostola s tým sedliackým Hrnekom, vieš to sa na nás nesvedčí.“

„Ale človeče,“ horekuje Zuzka, čo si rozum potratil, keď tak blúzniš, mne sa vidí, že ti včera dali volačoho do toho vína, keď tak mluviš. Bolo ta tam aj treba, nemohol si pekne domov ísť, jako aj druhý statoční ľudia. Bože! uvidíš, to nebude mať dobrý koniec.“

„No nebožekaj, ty si sprostá baba, čo ty rozumieš politike. Já som učený a vzdelaný človek, ja viem čo robím, a v dome som ja pán. Očula si? A teraz dost, čuč! Čo ja chcem, to musí byť, vieš jedon zemän si nedá od nikoho rozkazovať.“

„Zemän, chleba nemám, a rozum som potratil,“ vzdychne si žalostne Zuzka.

V tom ale zaklope voľakto na dvera, a vstúpi dnu notár so synom a Jakub žid.

„Dobre ráno brat môj! zvolá notár, a podávajúc ruku Zuzke riekne: „Hja, milosť paničko, nášeho Antoša sobereme so sebou do mesta, pán hlavný a podžupan a pán slúžny ho očakávajú.“

Zoltán ale idúc ku Gajdáčke bozkaf chce jej ruku. Zuzka sa len díva, jako by tomu nerozumela. Zrazu ale preriekne. »Ale pán notár, nechajú Antoša doma, veď on ani nepatrí medzi takých veľkých pánov. Čo by on tam robil.«

„Čuč, ticho buď!« odsekne Gajdáč, »už je toho dost.«

(Pokračovanie nasleduje.)

Prípravy k voľbám.

(Pokračovanie).

§. 12. Právo volebné nemôžu cvičiť a preto do menoslovu voličov prijať sa nemôžu, — bárs by ináč na jakomkoľvek základe mali právo volebné — tí:

1. ktorí skrze nejaký prečin alebo zločin odsúdení sú do žalára, počas jejích pokuty;

2. ktorí pre zločin, lebo prečin skrze pravoplatný výrok sudcovský sú vo vyšetrujúcom väzení;

3. ktorí sú odsúdení ku ztrate svojho volebného práva, počas pravoplatným výrokom vynesenej lehoty;

4. ktorí po úpade majetku prišli pod sekvester, pokým tenže trvá;

5. tí ktorí rovnú daň svoju nezplatili na rok predchádzajúci jejích popis, alebo opravenie popisu. Do menoslovu, pri jeho každoročnej oprave, tí majú právo prijatými byť, ktorí svoju rovnú daň na predošlý rok, poľahke doplatok reštanciu do 15-ho apríla záverečne zplatili. (VI. z. čl. § 1. z r. 1875.)

Pri popise všetci tí, ktorí prosbopisne dokážu, že z minuloročného menoslovu len pre nezplatenie svojej ročnej rovnej dane alebo reštancie boli vynechaní a že do 15. apríla záverečne patričným požiadavkám zákona zadosť učinili, majú do menoslovu prijatí byť. (VI. z. čl. §. 2. z r. 1875.)

Táto prosba má sa odovzdať predsedovi ústredného výboru do 16-ho apríla záverečne. (VI. z. čl. §. 3. z r. 1875.)

§. 13. Zvoleným môže byť každý, kto je voličom, jestli doplnil 24. rok veku svojho, a do menoslovu niektorého volebného okresu bol prijatý a v zákonodarnej reči, maďarskej je sbehlý.

Kto po vstúpení tohoto zákona do života, skrze vraždu (mordárstvo), zbojstvo, podpaľčstvo, krádež, skrývanie ukradených vecí, falšovanie listín úradných, klamstvo, falešný bankrott, falešnú prisahu, pravoplatným výrokom je posúdený, zvoleným byť nemôže.

§. 14. Ku ospravedlneniu volebného práva požadovaná veľkosť dane môže byť dokázaná daňovou knižočkou, vysvedčením berného úradu alebo výťahom z hlavnej knihy rovných daní obecných (z tak zvanej B. tabelly). Vlastníctvo pozemku alebo domu v páde pochybnosti má sa dokázať výťahom z pozemkovej knihy, kde sa taká nachádza; inde inými listinami vlastníctvo dokazujúcim: hárkami katastrálnymi (polohoknihovými) alebo kommasačnými.

Na základe takej nepohnutelnosti, ktorá je v neurčitých časticách na meno viacej majite-

lov gruntoknihovne zaznačená, právo volebné má byť poistené všetkým majiteľom zaznačeným do gruntovej knihy, jestli ten nepohnutelný majetok či ohľadom svojej rozsiahlosti, buďto ohľadom dôchodku v zákone prítomnom ustálenú priestrannosť alebo dôchodok, čo podmienku volebného práva, toľkokrát v sebe obsahuje, koľko majiteľov je v pozemkovej knihe zaznačených.

Založený majetok až do času vymenenia poistuje volebné právo prenajmateľovi.

§. 15. Kto chce použiť právo volebné na základe nemovitosti na takom mieste, kde je gruntová kniha, ale v gruntovej knihe jako majiteľ ešte neni poznačený, má byť prijatý medzi voličov, keď vykáže:

a) že je už v majetku tej nemovitosti;

b) že tá nemovitosť na základe zdedičenia, alebo kupopredaju, alebo náhodilým sporiadanim majetku jemu patrí;

c) že vybavenie pozostalosti sa už koná, alebo že pozostalosť alebo prenesenie kúpy je už oznámené, cieľom vyhodenia poplatku;

d) že daň od tej nemovitosti platí ten patričný, alebo že ju iný platí ale miesto neho.

V pádoch tohoto §-u spomenutých len vtedy môže použiť právo volebné nároky naň majúci, jestli tá osoba, ktorej vlastníctvo do gruntovej knihy je zaznačené, nie na základe teje nemovitosti cvičí volebné právo.

Hlava II.

§. 25. Zasadnutia popisujúceho výboru sú verejné.

Hlava III.

Menoslov voličov.

§. 29. Menoslov voličov úradne sa sostavuje a každoročne úradne býva opravený.

§. 30. Ku sostaveniu a každoročnému opraveniu menoslovu voličov ústredný výbor *) každoročne pre každý volebný okres vyvolí z troch údov pozostávajúci výbor a určí čas, cez ktorý tento vyslaný výbor povinný je dokonať práce svoje po celom volebnom okrese. (XVIII. z. čl. §§. 1—3 z. r. 1876 trochu premeňuje XXXIII. z. čl. 30. 42 a 52 §. z r. 1874, avšak táto premena je na toľko nepatrná, že dôslowné jej uvádzanie držíme celkom za zbytočné).

§. 32. Predseda vyslaného popisovacieho výboru povinný je behom lehoty od ústredného výboru určenej vytknúť deň, v ktorý v každej veľkej obci okresu a v každom sídle notárskom popisovania sa dostaví.

Tieto termíny od prestavenstva obce pred popisom predbežne aspoň 8 dňami zvyklým

*) Kőzponti választmány.

spôsobom majú byť oznámené. Od výboru určené dni majú sa dôkladne zdržať a v páde neodstrániteľnej prekážky nové termíny majú sa určiť, ktoré podobne aspoň 8 dňami napred majú sa oznámiť.

§. 34. V tých obciach, v ktorých v smysle 4 §-u treba vypátrať daň najmenej odaného štvrtgruntu urbárskeho, to prevede popisujúci výbor a výsledok svojej práce spolu aj s dátami zašle ústrednému výboru.

V týchto záležitostiach v páde protestu (ponosu) rozhoduje ústredný výbor.

§. 35. Predstavení obcí povinní sú pri popisoch prítomní byť a potrebnými vysvetlivkami poslúžiť.

§. 36. Kto dľa nariadenia tohoto zákona má právo volebné, má byť vpísaný do menoslovu voličov, bárs by sa aj osobne neustanovil.

Jestli by však niekto osobne prišiel pred výbor, aby ospravedlnil právo svoje volebné má byť vyslychnutý.

§. 38. Každý volič len do jedného menoslovu má byť vpísaný, a síce do menoslovu tej obce, v ktorej počas popisu stále prebýva. Jestli však ten nemovitý majetok, kupectvo, fabrika (dielňa) alebo priemysel, na ktorom sa zakladá jeho právo volebné, je v druhej obci alebo v druhom okrese volebnom, na jeho žiadosť môže byť prijatý do menoslovu lebo stáleho bývania svojho, lebo tejto druhej obce, poľažne volebného okresu. Jestli by ohľadom stáleho bývania nastala pochybnosť, patričný sám môže označiť, že do ktorej z otáznych obcí alebo do ktorej časti mesta chce byť prijatý. Tí však, ktorí na základe pozemku alebo domu, kupectva, priemyslu alebo fabriky vo viacej obciach alebo vo viacerých volebných okresoch majú právo volebné, sami môžu označiť tú obec alebo volebný okres, do ktorej alebo ktorého menoslovu chcú byť prijatí.

§. 39. Pri každoročnej oprave menoslovu tak isto sa má pokračovať, jako pri prvom popise.

Pri oprave všetci tí, ktorí zomreli, alebo medzi tým časom právo volebné utratili, majú sa z menoslovu vynechať, tí ale, ktorí majú právo volebné a neni sú vovedení do menoslovu, alebo chcjú sa preniesť dať z jedného menoslovu do druhého, majú byť do menoslovu prijatí.

Hlava IV.

Protesty proti menoslovu.

§. 41. Ústredný výbor vo svojich každoročne vydržiavať sa majúciach zasadnutiach pre-

skúma menoslovy skrze popisujúci výbor zhotovené a podoplňuje ich na základe dát (udaní), ktoré má na porudzí, alebo ich nechá doplniť od popisujúceho výboru a dočasný menoslov voličov zostaví v abecednom poriadku dľa formuly od ministra vňútra predpísanej, osvej v každom okrese podľa obcí, v tých mestách ale, ktoré viacej volebných okresov v sebe obsahujú, podľa tých volebných okresov.

§. 42. Ústredný výbor rozpošle menoslov miest a obcí, ku jednotlivému volebnému okresu patriacích, každému mestu alebo obci tohože okresu a každému okresnému notárovi, a pri tejto príležitosti vydá oznam v reči úradnej krajinskej alebo dľa potreby v inej reči v okrese početne užívanej, a v ozname tom má stáť, že zostavený dočasný menoslov kde a v ktorom čase bude verejnému nahliadnutiu vystavený; ďalej, že môže sa v smysle §. 44 proti tomuto menoslovu protestovať, a že sa môžu učiniť aj proti tomuto protestovaniu poznámky; konečne, že tie protesty a poznámky na ne učinené kde a do kedy majú sa zadať.

§. 43. Predstavenstvo je povinné tento oznam v každej obci spôsobom zvyklým uverejniť, menoslovy ale jako i protesty zadané v udaných dňoch od 8 hodiny rannej až do 12 obedňajšej v mestách a vo veľkých obciach na obecnom dome, v malých obciach v sídle okresného notára ku verejnému nahliadnutiu vystaviť, cez ktorý čas pri prítomnosti jedného úda z obecného úradu jeden každý si ich pozreť môže a po obede od 2 do 6 hodiny môže si ich odpísať.

§. 44. Proti menoslovu dotyčne svojej osoby bárs kto môže protestovať.

Okrem toho každý má právo protestovať v tom volebnom okrese, kde do menoslovu ku nemu patriacej obce bol opísaný, proti jakémukolvek nezákonnému či prijatiu do menoslova, či z neho vynechaniu.

Protesty majú byť zadané na písme, a v jednej takej prosbe môže sa protestovať odrazu aj proti viacej osobám.

Na žiadosť protestujúceho musí sa mu vystaviť uspokojenka o zadanom protěste.

Lehota zadania protestov je 10 dní po vystavení menoslovu verejnosti.

§. 45. Protesty si môže každý pozreť a na ne môže si svoje poznámky písomne učiniť cez 20 dní po vystavení verejnom menoslovu, kto dľa §. 44. má právo protestovať. Na každý protest má sa zadať osvej poznámka.

(Pokračovanie nasleduje.)

BESEDNICA
V máji.

*Radost všade, všetko plesá,
V srdciach pláva rozkoš, sladká manna,
Všetko hľadiac na nebesá
Volá: Zdravas buď Maria panna!*

*Hreje slnce, svieti jasne,
V srdci láska sa rozmáha vrelá;
Za Mariu bije hlasne:
O zdravas buď Boha Otca dcéra!*

*Tu v húštine husté stromy,
V jejich tóni spočívať tak sladko!
V ušách jedon hlas mi zvoní:
Zdravas buď Ty, Stvoriteľa Matko!*

*Slnce hreje, vetrik veje,
Strom sa hýbe, a praší sa cesta,
V duši mojej pozdrav zneje:
Zdravas Ducha, svätého Nevesta!*

*Zúkolvíkol kvitne pole,
Mizne rosa, čo napadla ráno:
Mysel' mojú dviha hore:
O zdravas buď ty nebeská bráno!*

*Spev spevákov polních milý
Vábi devy i šuhajov vonka...
A sviatečne v tejto chvíli
Znie: Zdravas buď Uhorska patronka!*

*Okúzlený krásnu mája
V duchu letím pred trón boží rovno;
Pred Kráľovnou stojác raja
Volám: Zdravas buď nebies Kráľovno!*

A. Rez.

Šťastliví sklári a riečičári!

Histórka.
(Pokračovanie.)

Pravda je síce, žeby sa im od bratov z mokrej štvrti aj ohovárania, osočovania, pomlúvania, zloračenia dostalo, ale na toto nič nedá dobrý kresťan katolík, dobre vediac, že sú blahoslavení tí, ktorí prenasledovaní bývajú. I toto je medzi iným príčinou, prečo tie zlozvyky medzi kresťanmi tak mocne panujú; mnohí natoľko sú slabí, že sa boja príčinu zadať takýmto a podobným urážkam. Ale to im ani do umu neprichodí, že oni, vystrojác durné krštenia, kary a zbytočné ve-

selia, pohoršením môžu byť i pozvaným, i nepozvaným. Kristus Pán ale nám povedá: „Beda človekovi tomu od ktorého pohoršenie pochodí.“

Ano pohoršením ľahko môžu byť. Už hore vyššej som spomnul, že takí v pýche, nechcú horšími byť od druhých, iných v štedrosti prevýšiť sa usilujú, čím medze slušnosti snadno prekročujú. Tam už potom opojných nápojov: pálenky, vína, piva atď. viac jest jako vody, tam už ani núkať netreba, každý, vidiac pred sebou hojnosť, siaha za pohárikom často, rozhovor s chvíle na chvíľu vždy veselší, z rozhovorú prechádza sa do spevu, so spevu do necudných rečí, ruky rozsiahlejšie lietajú ponad taniere, poháriky, sklenice, lampy; z tanierov sa kydá, z pohárikov vylieva i na stôl i do hrdla, sklenice sa prechýľajú, vyvalujú, lampy trieskať, podskakovať počínajú, s vidličkami, ližkami, nožami fechtujú, ruky klesnú, oči zaspávajú, nos červenie, hlava padá, konečne sa i zaspí. — Kto tohoto všetkého príčinou? a to nie u jedného, ale u 10-tych, 20-tych, abo i viac pozvaných na svatbu? kto tu vlastne dal pohoršenie? Pán domu; ten istý, ktorý sa farisejských urážok bál. Nebolo by lepšie, keby sa s vyšným a nižným susedom, s tým abo iným priateľom radšej nato usniesli, nato ushovorili, nato ruky si podali, že tým ohavám navždy krk vykrutia? Koľko majú k tomuto ponúkajúcich sa príležitostí? pohnútok a príčin, rozumiem tie všestranie úpadky hmotné i duševné buď na samých, buď na iných zkusené.

Hore sa teda mešťania, občania, hore sa do boja proti tým ohavám, ktoré sú smetliskom opilstva, bahnamí necudnosti, pijavicami chudobného ľudu. Nasledujte liptovských sklárov a riečičárov, ktorí pekným príkladom vám svietia. Ktoby ich nedržal za šťastlivých? Keď sa nie len opilstva, ale aj zlých príležitostí k nemu zriekli? Ja ich právom za takýchto pokladám, ja ktorý viem zo zkusenosti, čo a jaké sú následky opilstva, zvláštne užívania pálených nápojov. Lebo, aby som mnoho nehovoril o tom, že najviac pálenka naplňuje žaláre pijakami, spomnem si radšej iné. . . . — Čo to? . . . Kto si sa rozpráva s tým sklárom na dvore? Idem ku dverám počuť . . . Aká je zvedavá! . . . O Chlebniciach sa rozprávajú — . . . »Na vašu otázku pani učiteľka (hovori sklár) toľko vám poviem, že som zavčerom bol v Chlebniciach. A čo sa tej druhej otázky týka, môžem povedať, že nerád hasím, čo ma nepáli, ale zas' rád oblievam, čo ma pečie, a preto len toľko vám poviem, že dľa vyprávania mnohých statočných a poriadných Chlebničanov i jeden i druhý je celkom nevinný; tých ale, ktorí sú v pravde príčinou nepokoja, súdiť bude Boh . . . — No už si hej mudrejšie nemôho! povedať; tak mojej starej treba, načo je všetečná! Čo nového vie; toisté, čo som hej ja vždy hovoril; a mal som pravdu: toť sklár objasnil celú vec! . . . Ale idem radšej dopísať: . . . Kde som prestal? . . . Hej! už viem!

Čo očitý svedok pamätám sa na hlad, ktorý roku 1891-ho v nektorých obciach oravských zúril. — Kde ukázal hlavu svoju? Jedine a výlučne tam, kde sa predtým pálenému nápoju klaňali, a pekelný tento smrad užívali. — Nieкто by mi na toto povedal, že aj v iných obciach hlad vypuknúť, kde sú ľudia ináč striezliví, ba údamí Braterstva striezlivosti, jako na pr. v Hornej-Dolnej Zubrici, v Hornej-Dolnej Lipnici, v Podvílku, v Jablonke, v Oravke, v Pekelníku a v iných, slovom v hornej Orave. Tajím toto. Inšé je, keď niekde hlad vypukne, a inšé, keď potravné články, jako: zbožia, chlieb, sir, fazula kukurica, oškvarky, čo darované pri- vázané bývajú do takej obce, v ktorej o hlade ani

neslýchať. A toto sa stalo roku 1891. aj v hornej Orave vôbec; rozumiem to druhé: privázenie spomenutých poravných článkov. Povedal som, vôbec, nerátajúc sem jeden alebo druhý pád, v ktorom hockedy a kdekoľvek, nektorí chudobní občania sú v nedostatku; ale toto hladom pomenovať ešte nemôžeme. Preto pravdu mal jeden môj priateľ, od ktorého som toho času mnoho vyprávať počul o hlade (?) hornej Oravy. Dľa jeho slov, smiali sa občania v nektorých obciach oravských, keď darovizeň dostali, rieknuť: „Bol by blázon nepriať, keď mi zadarmo prichodí, ostatkom nech dobrým ľuďom P. Boh stonásobne požehná.“ Kolko obcí viem v hornej Orave, z ktorých žiaden neprišiel do sídla okresného so zalomenými rukama volajú: „Páni! ratujte nás, od hladu hynieme“ — žiaden, a predsa v hojnosti dostali zdarma všeličoho. Naopak byly obce, kde skutočne hlad žúrili, ale v jakých obciach? kde predtým aj 10 páleníc by byly mali komu špiritus predávať. — Hľa! k čomu opilstvo a užívanie pálených nápojov ženie človeka! Nie je teda striezlivosť pre človeka spasiteľná? spolok striezlivosti spásonosný? a údovia jeho, nemôžuli sa menovať šťastlivými? Nech žijú šťastlive striezliví sklári a riečičari! . . .

„Apa! bola som vo dvore, i ten sklár si potichu hovoril: ten pán učiteľ museli pri tom liste zaspať, keď nechodia. Choď Apa ku nemu, iste chce s tebou hovoriť; ešte má jednu tablu vpraviť.“

— Iden: anjel môj, idem. — Vzal som list, a šiel som na dvor.

„Práve teraz som Vás pane učiteľu spomínal, že jakosik nechodíte.“

— Mal som kúsok písania, i chcel som ho dokončiť. Tu máte, ďakujem vám za list; už je to hej potešiteľný list, dobre si ho odložte, a dajte aj iným čítať, bo sa z neho hockto môže poučiť. Mate hodného chlapca, keď vám tak všetko aspoň v krátkosti napíše z domu. A kolko že rokov má?

»O dva roky pôjde do prvej už. Hodný a dobrý chlapec, to už hej, mám radosť z neho a ešte teraz, keď mi píše, že s materou sľuboval; nech dá Pán Boh zdravia tomu nášmu pánu farárovi, keď ich tak pod kordu vzali. Jakonáhle prídem do domu, pôjdem aj ja sľubovať, bo človek len tak stojí nečo vo svete, keď dá pokoj tomu smradu. Jako som ten list dostal, nemal som ju v ústach, a tu som. Oprobujem sa najprv zdržať jej, a potom budem do na sľubovať.«

Veru dobre urobíte a múdre, bo je pálený nápoj zkazou ľudí; kolčí ľudia prišli už na zobrácku palicu, kolčí si zdravie utratili, kolčí prišli o majetok, o dom, o všetko čo mali? Palicu im podala pálenka, zdravie im odňala pálenka, majetky im pobrali krčmári.

„Takto sa to robilo aj u nás, a — ohľadom odberania majetkov ešte do času robiť sa bude, bo sú z našich podajední zadĺžení tak, že neverím, aby šťastlive z dlžob vybrdli. No ale kto sa Boha nezpustí, Boh ho neopustí; dobrý Boh pokáním nášho ľudu uprosený, požehnávať ho bude napozatým hojnejšie. Môžeme úfať, že v krátkosti oslobodí sa úžerníkov, ktorí ho drú, vysoké interesy požadujú od neho.“

— Čo počúvam? nuž či to na obligátoroch majú tie dlžoby?

„Veru na obligátoroch. Veď to je ten hák, ktorý ich kmaše, ináč by si oni pomalúčky dlžoby splácali, jako si ich pomaly narobili.“

— Odkiaľ že sa vzal obligátor? keď oni jako počúvam nabôrgovali?

»Odkiaľ? nuž tak sa stávalo. Zid, keď už hodnú sumičku v knihe narátal nekomu, a poznal ho snáď čo neusilovného občana, tak že netrúfal, žeby mu to v krátkom čase dal, čo nabôrgoval, zavolať ho ku sebe a takto ho po otcovský oslovil: Jurko! vieš ty čo, sám uznávaš, žeš' mi dlžen, ja ti len dobre chcem, aby sa ten pád nestal, žeby po mojej smrti moja žena alebo dietky do tejto knihy ti nepripísaly, aby sa neoklamaly ja toto všetko zamýšľam pretrieť, a túto všetku dlžobu spolu spočítanú na jeden papier prepísať. Aby si sa ale presvedčil, že sa ti viac nenapísalo, prečítaš si, alebo ti sám prečítam, ty ale podpíšeš na znak, že je to skutočne tenistý papier, ktorý som ti čítal, tojest menom tvojím ho poznačíš. — Či to nebude lepšie, ako — pozri — na toľkých stranách tvoje ctené meno zneuctiť a po toľkých riadkoch sa vláčif? kdežto na spomenutý spôsob, na jedno n papieri jeden raz bude meno tvoje naznačené, i to len to, ktoré ty napíšeš, a summa bude tiež len jeden raz; a síce okrúhla, aby si si ju lepšie zapamätal; 200 zl. r. č.“

— Skláru! až tak krv vrie vo mne, keď počúvam túto židovskú špekuláciu a diabolský podvod, ktorý je v stave i múdrejšieho do osidiel dostať. No, a či sa našli takí blázni, čo sa dali takto zviest?

»No, či vraj nešli; bez toho nebolo. Keď sa takto krčnár s takými porozprával, nejedni boli takí hlúpi, že mu ešte zdravia za to vinšovali, a zaraz meno svoje na dávno už hotový obligátor podpísali. Nektorí sa i zdráhali, ale z týchto mnohých zas' tak dostal, keď im liter predložil, a potom, keď sa mu modzgy osvietily, už i sám pýtal pero a podpísal. Našli sa aj múdri, ktorí na predešlé otcovské slová takto krčmárovi povedali: Pane hostinský, ja som pomaly nabôrgoval pomalý vám dlžobu zplatím, ale za takého blázna ma nedržte, aby som sa vám ja podpisoval na obligátor. Já viem kolko som vám dlžen, poznačím si kolko som vám zplatil, i vyrátam si, kolko ešte zostáva.«

— Tento najmúdrejšie hovoril s ním. Takto sa má každý dlžník v krčme podržať, ba ešte i múdrejšie by mu môhol povedať. Takto asi: Pane krčmári! ne-núťte ma podpísať, ja som nič od vás nepožičal, a že som nabôrgoval na väčšiu summu? vy ste príčina, na čo ste mi dali? či vy neviete, že dľa stoličného zákona len na 3 zl. mi môžete nápoja nabôrg dať. Sa vy názdáte, že som vrecom udretý sklár? len ticho buďte: keby som chcel, ešte vy by ste zle obstál; teda len poshovejte, kým sa vyrovnáme. — Takto sa treba porozprávať s krčmármi, ale nie obligatory písať, kto to slýchal? — kto to urobí, ten od nosa ďalej nevidí, ten o nedlho potom môže i tomu okamženiu k íať, keď pero do ruky bral.

„Veru tak pane učiteľu, a kolkých aj u nás takto dostali krčmári. Ale všetko toto by ešte nebolo tak zlé, keby aspoň svedomití boli pri požiadaní interesov. Lež toto ich do biedy ženie. Jedno interes je akiste nezakonný, veľký, druhé, keby aspoň neklamali tí páni židáci. Ale tak! tá žena, nesúc mu interes, vie? kolko prichodí interesu, od tej, alebo onej summy? či nemá veriteľ príležitosť ju oklamať? Alebo? mnoho razi nesie i viac groša k nemu, by sa ním nečo i zrazilo z dlžoby t. j. z kapitálu. A či hej? horký že! kapitál len stojí, a dobre ak nerastie.“

(Dokončenie nasleduje.)

CHÝRNIK

— **Chýry z kráľovského domu.** Kráľ — jako sa z Viedne telegrafuje — 13. mája ráno o 5 hodine 30 minútach tam prišiel a hneď sa dal viezť do Lainzu. — Leopold bavorské to knieža, 12-ho mája z Brna cez Mnichov cestoval do Nürnbergu.

— **Rodinný sviatok Jozefa kráľovského kniežata.** 12-ho mája mal Jozef kráľovské knieža rodinný sviatok. Vtedy bolo tricaťjedno ročné, že Jozef kráľovské knieža sa oženil s Klotildou kráľovskou knažnou. Z tejto príležitosti kniežatská rodina v Rieke, kde sa včul zdržuje, v tichom rodinnom kruhu slávila výročné. Jozef kráľovské knieža pravdepodobne v budúci týždeň vráti sa z Rieky do Alčuthu.

— **Nehoda taliánskeho kráľa a kráľovnej.** Podľa jedného chýru z Rímu vlak taliánskeho kráľovského páru medzi Benátkami a Rímom potkala nehoda, na koľko na stanici Vinzica sa puffer kráľovského vozňa zlomil a preto vozy sa silno srazily. Podľa rímskych novín toto nešťastie nestalo sa náhodou. Kráľ a kráľovná ostali neurazení, viacej údov však sprovádzky utrpelo ľahké urazení. Vyšetrovanie zavedli.

— **Šesť kilový meteor (aerolit) spadol.** Z Veľkého-Borového (liptov. stolica) náš dopisovateľ nám následovne píše: Ani vypísať ani vysloviť sa nedá, jak veľkého strachu nám veľko-borovským obyvateľom priniesol deň 9-ty máj. Asi o 6-tej hodine ráno, v modrojasnom podnebí všetci na poli pracujúci slyšali sme strašný rachot strelbe podobný, za ním po druhý i tretí raz ešte silnejší, o nedlho nato zavznel ostrý, accordu muzikálnemu podobný hlas, ktorý neobyčajne hučal. Každý, kto tento div slyšal, sa zarazil a ustrnul tým viac, bo také nečo počuť jakživ nepočul. V prvom okamžení čo jeden to ináč myslel. Hrmot ten nie výstrelu zo zbroja, nie strielaniu z mažiarov, ani zdela, ale rozhodnutiu prachárne bol podobný, čo si vysvetlíť žiaden sme neboli v stave, keď takej prachárne v susednom okolí sa nenachádza. Celý deň o tomto bola reč, kto čo počul; až večer uspokojujú sa nektorí, ako snáď ešte do väčšieho zmatku prišli, ostatní ale len ráno druhého dňa dozvedeli sme sa, čo sa stalo. — Dvaja ročníci po prvom uderení, poobzerali sa po jasnej oblohe, čo to má znamenať? ešte nezpustili oči, keď po druhom a tretom hrmote pred nimi na niekoľko krokov zem rozhodilo, a hustým prachom celý ten plac zaobálilo. Bojzlive priblížili sa k tomu miestu, kde na prvý pohľad zbadali, že sa nečo do zeme vrilo, bo zem preborenú našli. Po krátkom namáhaní asi na 2 šúchy na skalnatej pôde našli 6 kilovú rudu, čiernu, opálenú nemotorného povrchu, jakej ešte nikdy nevideli. Po zakončenej práci rudu túto priniesli do domu, kde ju hufami obzerali a čo neumeli, kameňom z neba padnutým nazvali. Je to skutočne aerolit (meteor) železo, nikol čili olivin eustatit, bronzit a iné rudy v sebe obsahujúci. Čo je ale podivuhodné je to, že pád tohoto 6 kilového aerolitu, vo všetkých asi na 4 hodiny cesty od Veľkého-Borového na všetky strany ležiacich ďalových tak jako aj blízkých obciach mnohí slyšali.

— **Osudná poľovačka.** V Šajó-Sv.-Petri 14. mája Ladislav Fazekáš pravotný to praktikant na poľovke z náhody miesto divjej svine zastrelil Eugena Jankoviča obecného to podnotára.

— **Požiar v Dolňom-Kubíne.** V hlavnom meste oravskej stolice bol veľký oheň. Vo Veľkom-Bisterci, obci to neďaleko toho mesta vypukol oheň a veľký víchor hnal iskry jako dážď na domy Dolného-Kubína sa sypaly. Darmo sa bránili proti tomu iskrovému dážďu: shorelo skoro polovic domov. I katolícky kostol shorel.

— **Vraždelní husári v Rustkovicách.** V Rustkovicách, jednej to dediny v Haliči husári 6-ho husárskeho pluku posekali svojho strážmajstra. O tomto páde z Ržežova, hlavnej to stanice pluku píšú sa následovné podrobnosti: Od Ržežova na 12 kilometrov v dedine menom v Rustkovicách bol na stanici jedon huf husárov štyricať chlapov, ktorí pod vedením jedneho podporúčika očúvali tam hradobnícky beh. Zavraždený strážmajster Diószegi, jako to vysvitlo z vyšetrovania 1-ho mája narídl vyrukovať. Jedon chlap dostavil sa špinavý, na čo on husára uderil po zauši. Tento volal o pomoc, už popredku shovorení husári, ktorí z väčšej stránky hnevali sa na strážmajstra — asi desiat — vytiahli meče a tak útok učinili na strážmajstra. Diószegi sa bránil za jedon čas, ale oproti násile nemôhol nič vykonať, ostatní podofficieri nešli mu na pomoc a tak ho posekali. O vražde jedon podporúčik telegrafične upovedomil plukovníka Nechvalsekého, ktorý ešte v tú noc jedon švadron husárov, na čele s majorom Belnaymposlal tých vrahov pochytať. Švadron o 4 hodinách ráno obstal kasárnu v Rustkovicách a husárom, ktorí ešte nič nešípili, najprv poodoberal zbraň, a potom štyricať šesť husárov chytili a peškom, v silnom zatvorenom štvorhrane odpravovali do žalárov pod velehradom v Przemisli. Vraždelní husári pochádzajú všetci z abaujskej a gemerskej stolice. Neslýchaný tento pád, jaký sa už od mnoho rokov neprihodil, veľkú senzáciu spôsobil v spoločnom vojsku, vo vojenských kruhoch, zvláštne vo Viedni.

— **Z mesta zemetrasení.** Z Lublaŕu sa telegrafuje, že v noci 13 ho mája zas tri slabšie strky cítili. Tieto posledné strky zas nové škody zapríčinili. Počet domov, ktoré sa majú zbúrať, porád rastie.

— **Zkaza jednej anglickej parolode.** Z Brestu sa následovne telegrafuje: 12 ho mája v noci pri ostrove Seine dve anglické parolode sa srazily. Parník Esmeralde, ktorý kovom naložený pohol sa do Hamburgu, rútil sa na parník Maritana. Tento posledný o niekoľko minút sa ponoril. Z 19 matrozov 11-ti chybajú.

— **Vlomili sa do kláštora.** Z Malaciek sa píše, že do tamejšieho kláštora frančiškánskeho v noci 10. mája vrútili sa zlodeji. Nikto neočul zlodejov, len ráno zbadali reholníci, že kasne sú prázdne. Zločinci vzali so sebou mnoho šatstva a perin. Toto šatstvo priviedlo na stopu zlodejom a žandári rýchlo chytili Jura Daniela vandrovného cigána, ktorý s dvoma súdruhmi spáchal túto krádež.

— **Ssutie vrchu v Titeli.** Ešte len nedávno kus vrchu sa odvalil a zapríčinil veľké nešťastie, včul zas nám píšú z Titela o podobnom rúcaní sa vrchu. 8-ho mája ráno odvalil sa kus vrchu a pochoval pod sebou jednu chalupu, kde býval Anton Csabi a jeho rodina. V okamžení nešťastia všetci na blízko bývajúci vybehli vonku, lebo sila rúcania sa triasla domami ako zemetrasenie. Väčšia čiastka odvaliny zrútila sa do Tisy a pretrhla povraz jednej prikotvanej lode. Osobníctvo lode tomuto môže ďakovať, že neprišlo pod srúcaniny.

— **Nešťastie na jaderskom mori.** Ešte minulého roku v septembri prišla z Malty nemecká parolod menom Miramar do Rieky a od tých čias až posávať

bola v tamejšej lodnej dielne popravovaná. Parolod docela znova prepracovali a tak pohla sa na cestu pod vedením nemeckého námorného kapitána menom Schunk, do Brailly, lebo majitelia lode venovali tú parolod na plavbu po Dunaji. Miramar pohnúť sa z Rieky popri dalmatských brehoch sa plavila. Pri zaderskom príplave tá parolod nočného času plavila sa na otvorenejšiu čiast jaderského mora, bušila na mielinu. Kapitán všetko vykonal, aby loď zachránil, ale vo veľkej víchrici nebolo možno a parolod následkom úrazu za pár minút sa ponorila. Osobstvo spolu s veliteľom šťastlivo sa zachránilo, ale z lode nemôhli nič zaratovať.

— **Hrom uderil.** Zo štýrskeho hradcu sa oznamuje, že kostol sv. Jána a sv. Paula blízko mesta 14. mája zapálil hrom. Kostol bol vystavený 1790 roku zo základiny bávorskej kňažnej Marie, vdovy to po Karolovi kr. kniežatu.

— **Nižní-Novgorod vo vode.** Z Petrohradu sa telegrafuje: Volga pri Nižnom-Novgorode náhle rastie; nižšie čiastky mesta a veľké tržisko sú vo vode, do veľkého divadla oknami na prvom poschodí voda sa valí, cirkus je na spadnutie; v nižšom meste mnohé domy popadaly a pätnásť ľudí sa utopilo. Obyvatelia utekajú do hornieho miesta, kde vrchnosti 10,000 ľudí vo školách a iných verejných budovách umiestnili.

Upovedomenie. *L'udová strana* v Budapešti (VI. Podmanická ulica číslo 8, I. poschodie) *krajinskú sústrednú pisárň* otvorila, a táto účinkovať už aj počala. Aby však účinkovanie tejto kancelárie bolo zdarné, obecnstvo sa vyzýva, aby túto *pisárň* hneď upovedomilo o každom pohybe či politickom, či spoločenskom *ľudovej strany* sa týkajúcom. Redaktori ale dňových a týždňových novin, ktorí držia s ľudovou stranou na to sa prosia, aby svoje noviny pod nápisom kancelárie posílali, za čo jakožto za vzájomnú službu z času na čas zprávy im bude posílať. Konečne *predsedov všetkých katolíckych kruhov, čitateľných spolkov alebo katolíckej spoločnosti* jakéhokoľvek mena na to prosí tá kancelária, aby jej sdělili meno a bydlisko toho patričného telesa, i vlastnej ich ctenej osoby. Odkiaľkoľvek a čokoľvek by niekto písal, *nikdy* nech nezabudne na čele svojho listu *meno volebného okresu a stolicu* pomenovať.

Na zaopatrenie si cirkevných nariadení, kostolných zástav a praporov atď. odporúčame ústav **Jozefa Gavora** v Budapešti, Vacovská-ulica číslo 17.

DOPISY.

V Kollarovicách 1895. 30. apríla.

Vysoko ctžený pán Redaktor!

Úsvit dňa 28 apríla s veľkou radosťou naplnil srdcia naše, pretože na tento deň bolo ustálené vydržiavanie posviacky novovystaveného kríža. Naš dôst. pán farár: Štefán Treszkony totižto vedie dobre, že kríž sv. —

znak tento umučeného Spasiteľa — je najväčšou ozdobou a krásou ciest, ešte koncom novembra r. m. dal vystaviť na svoje „traty umelecko krásny kríž železný na mieste starobylého kostola — by tento kríž veriacim po ceste idúcim na pamäť priniesol lásku nekonečnú a muky nevyslovné umierajúceho Ježiša, ktorý volá k nám s kríža: »O vy všetci, ktorí idete po ceste, pohliadnite a pozorujte, či jest bolesť, jakó bolesť moja.« Kríž tento sv. je obstaraný z Třineca v Sliezku neďaleko od Tešína za 180 zl. spolu aj so základinou, — a tak je skvostne shotovený, že požiadavky jedného každého musí vyplniť.

A teraz už by som mal opísať slávnosť posviacky, lež napredek som prinutený uznať, že tento opis bude len tien, len obraz hmlistý, skutočnosti nezodpovedajúci, pretože tie city, ktoré srdce naše podujaly pri tejto slávnej príležitosti, žiadne pero neni v stave na papier vložiť.

Po dokončenej sv. veľkej omši ľud v processii na predku so sv. krížom a s mnohými zástavami išiel ku novovystavenému krížu spievajúc pieseň: „Rajská ruža spanilá,“ a zvony pod tým radostne hučaly, a a jejich súzvučný hlas ďaleko letel, by i medzi vrchami zvestoval túto vznešenú, radostnú slávnosť. Obrady posväcania odbavil dôstojný pán dekan okresu veľkobyčánskeho: Jozef Sztrányavszky, ktorému tu verejne vyslovujem vďaky, že svojou prítomnosťou veľkoleposť posviacky svätšil. Pod líbaním kríža sv. spieval ľud: „Ach kríž svätý, strome vzácny.“ Potom náš pán kaplán vystúpil na podlohu noveho kríža, a s hlasom zvučným, srdcom citiacim držal reč obširnejšiu o tom, že kríž sv. je ustavičným znakom lásky nekonečnej Ježiša k nám, preto jak veľiká je to nevďačnosť, jak veľký je to hriech nemilovať, zneuctiť, znevažovať lebo opovrhnuť kríž sv. — znak lásky Ježišovej. Slová kazateľa pochádzaly zo srdca, preto i k srdcu mluvil. Svedkom toho byly tie slzy, ktoré sťa drahocenné perly v očiach prítomných sa ligotaly. Po kázni poboskál ľud novovystavený a k úcte veriacim odovzdaný kríž sv. s tou najväčšou dojmavosťou hovoriac: »Klame sa ti Kriste a dobrorečíme Tebe, lebo si skrze kríž sv. svet vykupil.« Konečne sa zástup ľudu navrátil do chrámu božieho, by p. Bohu vrúčne vďaky vzdával prespevujúc: »Teba Bože chválíme.«

Pamiatka tejto mimoriadnej slávnosti dlho-dlho zostane v srdciach našich neporušená. Dobrodincovi ale nášmu, ktorý s veľkej obetivostí krásnym krížom ozdobil obec našu nech zaplatí a vynahradí Ten, od ktorého pochádza všetko dobré a každý dar dokonalý.
Váš uprimný ctiteľ Jedon veriací.

Dobrá-Voda 8-ho mája 1895.

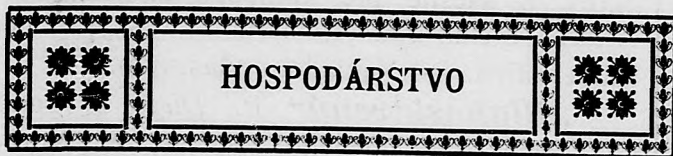
Velactená Redakcia!

S veľkou radosťou a pozornosťou čítavam nášho milého „Krešťana“ a teším sa že skrze tento nám tak milý časopis ľud slovenský sa zo spánku svojho prebúdzá a ku poznaniu svojich politických práv jako aj kresťanských povinností prichádza, len že Bohu žiaľ už na tie naše dedinky a mestečka sa dostal ten zakonosný duch času a aj medzi našimi jednoduchými roľníkami a remeselníkami sú mnohí napáchnutí touto jakousi slobodomyselnosťou, alebo jako sa mne to pozdáva jednoducho neverou. Len nedávno som bol prítomný jako jeden taký „panák“ alebo jako aj u nás hovoria „hanák“ — čo len ešte neni dávno nosil veru halenu jako my, — včul ale nosí „galoty“ a klobúk s péro, držiac sa už za veľmi učeného a múdreho

lebo už aj slovenský zabudol a len tak láme tú slovenčinu — dal sa veru do „ľudovej stránky“ a špintal na ňu a celý oduševnený bol za ten »cibilní sobáš« len že keďby to už čím skorej bolo. Bol tu prítomný i jeden jednoduchý sedliáčik zo susednej obce a keď už tie pluhaniny ďalej očúvať vstave nebol, — nuž povedal mu len tak po sedliacky »Vy musíte mať alebo veľice mnoho peňazí, alebo ste veľiká... ňa keď tak vyprávaf môžete — a išol preč. — Ale veru aj medzi ostatnými našimi občanmi sú nektorí, ktorí takto zmysľajú.

U nás tak hovoria že už nebude len kresťanská a židovská stránka, aspoň uvidíme ktorý z našich voľčov chcú zostať židmi. Ale o tom až druhý raz. Nech Vás Pán Boh požehná ctený pane Redaktor a dá Vám dobrého zdravia a sily ku Vaším ťažkým prácam.

Jeden predplatiteľ.

HOSPODÁRSTVO

Prednáška v kat. krúžku Žilinskom držaná 17. febr.

Nabožní kresťania pred zasedaním ku stolom jedlami pokrytým dvíhajú oči k nebesám a modlia sa: Bože požehnaj nás i tie dary, ktoré z tvojej štedroti požívať budeme. — Dary božie čo nás živíva bývajú rozličné, a všelijako si ich pripravujeme, dla toho, jako vieme a môžeme. — Sú však aj takí, čo sa nemodlievajú pred jedením, — čo ani nevedia, že jedia a čo jedia; oni požívajú pokrm, ktorý netreba ani variť, ani smažiť, ani vypekať; nenačím ho ani pokrújať, ani rozlámať, ani na misy, tanierky, šialky, do pohárov ponalievaf; poukládať; nenačím k najedeniu sa pokrmu toho brať ho do ruky, na ližičky alebo vidličky; pokrm tento dobre známe; a požívajúcim ho ani my ani Boh nemá za zlé, že sa pred jedením nemodlievajú.

A o tomto pokrme zaumienil som si dnes jedno druhé porozprávať. Vážnosť predmetu prednášky mojej — domnievam sa — zaujímať bude Vás Ctihodní Bratia a Sestry; a tak v nádeji, že nenadužijem trpezlivosti Vašej, prosím: ráčte ma pozorne počúvať.

»Blahoslavené prsá, ktoré si požíval,« takto zvolala v nadšení žena evanjelická, (Luk. XI. 27), tlumochiac vďak svoj božskému učiteľovi, za nebeské učenie jeho.

I nám vyprúdiť by sa maly takéto slová vďačných sídc k oslave Spasiteľa, ktorý na svet prišiel preto, aby nás, od narodenia nášho počnúc cez všetky premeny života až po samú smrť sebe posvätil. Učenie jeho, jeho prostriedky posväcujúce nás, nedajme si znevažovať kadejakými neznajbohmi, a jejích pohanskými, násilnickými zákonami.

Ale ani námestnice Stvoriteľa nášho, naše to drahé matky nedajme si zľahčovať; a varujme sa, žeby sme ich sami zľahčovali. Veď neboli by sme na svete, keby nás matky naše neboly priviňovaly k prsám svojim. Blahoslavíť povinní sme prsá tie, ktoré sme požívali. Nuž a či by sme to môhli, — či by sme môhli rozprávať o láske tej, z ktorej nás matky naše sta a stakrát horúcimi bozkami obsýpaly, — nás svojimi milostnými pieseňkami uspávaly, nás najbedlivejšie od úrazu, od nešťastia všelikého chránievaly; či by, pravím, sme môhli blahoslavíť tie prsá, ktoré sme požívali, keďby nás naše drahé matky neboly naučily hovoriť?

Len ľudského citu zbavený odrodilec zastaviť sa môže nad tým, keď si vďační slovenskí ľudia s citom nôtia: „Ej! len tá reč je milá, čo učila matka; ej! vernému vlastencu v ustách jeho sladká!“

Lásky plné materinské ruky prikládaly nás ku prsníkom, a my z nich cecali, brali sme životnú silu, čerstvosť, zrast; bez lásky materskej neboli by sme na svete.

Povešť vypráva, že človek jedon odsúdený bol na hladovú smrť. Dcéra jeho vyprosila si od vrchnosti, aby smela navštevovať v temnici zavretého otca. Ona po každé, čo bola pripustená k otcovi, dala mu prsá svoje; a on zachov ný bol pri živote. Toto dokazuje, že nie len deti, ale i dospelí žiť môžu na samom mlieku. Hľa sv. Patriarchovia s jejích čeľadami tiež na mlieku živí boli, bo výlučne len pastiersky život viedli. — Potomci jejích ujarmení v Egypte boli potešovaní božskými sľubami, že uvedení budú do zeme Kanaan mliekom a mädom tekúcej.

Kočovné národy, jako Kyrgysi, Mongoli, Tatari, Laponci a iní tiež žijú na mlieku. Všetok majetok národov nomadských (pod šiatrami bývajúcich) pozostáva z veľblúdov, sobov, yakov, rožnej lichvy, oviec, kozí, koní a somárov. Po nesmiernych pastvinách premávajú sa ľudia tito s tými jejích stadami, výlučne len z nich žijú a šatia sa.

Keď uvádzam do reči týchto synov púšte; keď porovnávam ich živobytie so životom ubohého ľudu slovenského horných stolíc vlasti našej: nuž bôhom sa mi sviera srdco. Taký Mongol má hojnosť mlieka; častejšie zabije si tučného škopca, čo má 6—8—10 funtový chvost, plný vzácnej tučnosti; narobí si z kobyliého mlieka Kumysu, z kravského zas Kefyru, — nápojov to posilňujúcich; — požíva taký Mongol čo syn volnej prírody milú slobodienu; — o nesnesiteľných daniach, o lúpežníckych eksekuciach a iných premilených požitkoch židovsko - slobodomurárskeho liberalismu ani chýru ani slychu u neho.

Ubohý Slovák! Pozávidieť hy si môhol Mongolovi život jeho! Veď ty nemáš niekedy ani len kapustnice a tých zemských jablk, ktoré si uctievaš množstvom mien. — Môhol by si mať i Ty v tvojej čarokrásnej vlasti hojnosť mlieka, keby ta nebol neprajný kommassáčny zákon vysúdil z užívania pasienkov spoločných, — keby ti nebol ohavne málo nadelil roľičiek a to ešte po príkrých kopcoch. A keď aj má ten onen gazdík pár ovečiek a nejakú tú kravicu, otázka je, či to jeho majetok; nuž a keď je tak šťastlivým, že tých niekoľko chvostíkov smie pomenovať svojími; keď ubohá ženička prichová si kurky, húsky: či môže ten gazdík, a tá žienka i len pomysleť na to, žeby z toho dobytočka čo i len na výročité sviatky niečo zabíť a kúsok mäsa s rodinkou svojou okúsiť môhli. Nie! Uboha Slovač! Ty pojedáš len zdochlinu; ale sa prv naplačeš kým položíš do úst kúsok mäsa z hýdčata alebo hoviadka, preto, že bolo dorezané, že si prišla oň. No, za to ty nemusíš sa haňbiť!

Povedal som, že synovia púšte hotujú si z mlieka kumys, kefyru — liehové, spirituózne nápoje. Hej! Keďby kto z nás pokusil sa robiť tie nápoje z mlieka: hneď by ho brali na protokoll, hneď by ho financnej direkcii oznámili, hneď by bol idézovaný do kancelárii, súdený i bez vypočutia a odsúdený na pokutu penazitú alebo na arešt. So mnou nakladalo sa takto, preto, že som zo šípok, černíc, čučoriedok, brusnic, rybezlí a jablk dorábál nápoje. Obec Byčica, jako arendátorka krčmárskeho monopolu, platiaca riadne

zaviazanosť svoju, vydala svedectvo, že odo mňa ne požadovala potravnej dane, a predsa bol som posúdený — bez toho, žeby ma boli pred súd volali a vypočuli — bol som pravím na 43 zl. posúdený.

Keby ľubežné návštevy finančné neboly spojené s fizetési meghagyásmi, bolo by dost zábavné, uviesť ich do reči. O jednej takej návšteve, čo sa ale dost nevinne ukončila, počul som toto. Keď sa v Tišine stal ten zázrak že sa vo fare, na stole, slivovica páčila, dobehli ta financi a farára na protokoll vzali preto, že sa opovážil bez oznámenia o dovolenia páliť v izbe, na stole, slivovicu. Farár ukázal financom celý ten zázrak: apparát, ktorý pred ich očima za malú štvrt hodinku napálil čistej slivovice za — náprstok. Divotvorný ten apparát dostal bol do daru od kotlára vežu tišinského chrámu pokrývavšieho. A pre takú hračku len len že nebol poctený fizetési meghagyásom.

(Pokračovanie nasleduje.)

VYOBRAZENIE.

Ešte pamätame na tú všöbecnú útrpnosť, ktorá Gabriel Barošš veľkého to ministra premávky do hrobu sprovádzala. Celú krajinu bolela ztrata tohoto veľkého muža, lebo opravdu bol nesebeckým pracovitým synom vlasti, ktorý si i za krátky čas svojho ministerstva nepominuteľné zásluhy nadobudnul.

Mrtvolu jeho v jeho rodisku v Illave v trenčianskej stolici do krypty katolíckeho kostola na odpočinok pochovali, ale len dočasne. Na statku jeho manželky, v susedných Klobušicách skvostnú kryptu mu vystavili a 9-ho mája vyňali jeho telo z dočasného miesta a preložili ho do krypty mu prichystanej, ktorú včul predstavujeme naším čitateľom. Na tom prenikavom úkone prítomné byly poslanstvá snemovne, vlády, ministerstva obchodu, hlavného mesta a viacej stolic, priemyslovej komory a iných sborov z Budapešte, zo západnej stanice dva osobité vlaky vezly poslanstvá na tú smutnú slávnosť. Na osobitných vlakoch cestovali do Illavy: v zastúpenstve vlády Ernest Dániel a Josipovich ministri; zo snemovne: Ignác Darányi podpredseda a Anton Molnár notár, ďalej Alexander Wekerle, Adalbert Lukács, gróf Blažej Bethlen, Františ Beššenyei, Benit Belicska, Gustáv Degen, Gabriel Dániel, Norbert Francesics, Štefan Farbaky, Františ Frey, Edmund Gajáry, Františ Király, Jurko Kubinyi, Františ Koboš, Anton Lévy, Mikuláš Lakatoš, Vilem Lehóczky, ďalej Ignác Széll a Cseörgheö štátni tajomníci, Julio Ludwigh predseda štátnych železníc, Czizly spravca, Abonyi minist. radca a viacej úradníkov z ministerstva kupectva a štátnych železníc; Šarközy a Švaštics župani, poslanstvo hlavného mesta pod vedením mešťanosty Gerlóczyho, poslanstvo pešťianskej stolice, poslanstvá budapešťianskej a debrecínskej kupeckej a priemyslovej komory at.d.

Odpoludňa o jednej hodine prišli osobité vlaky do Illavy. Na čele veľkého obecnstva pozdravil župan Szalavszky na dvore stanice ministrov, poďakujúc sa za tú úťlosť, že sa k uloženiu veľkého mrtvého stolice na posledný odpočinok dostavili. Potom išli poslanstvá do Illavy pred kostol. Na prostred kostola stála truhla Gabriela Barošš na rakve, ktorú pokrývaly krásne vence. V prvých lavicách zaujali miesto príbuzni veľkého mrtvého, jeho manželka, matka, deti a ostatná rodina, v ostatných lavicách zaujali miesto poslanstvá.

Smutné obrády nového posvätenia vykonal osvietený pán Imrich Bende nitrianský biskup so skvelou kňazskou pomocou. Potom prôvod sa pohol do klobušickej kaplnky. Tu sňali truhlu z voza a biskup Bende držal prenikavú reč o Gabrielovi Barošš. Spomenul jeho čnosti, výborné skutky a jeho činnosť. Po truchloreči, ktorá mnohým z prítomných vynútila slzy z očí, vnesli truhlu a vence do krypty na konečný odpočinok,

Po smutných obrádoch ministri, Darányi podpredseda to snemovne a mnohí z poslanstiev navštívili vdovu Gabriela Barošš.

Knižná polica.

Katolíckému ľudu odporúčame nasledovné knihy:

„*Kráľovná Sv. Ruženca.*“ Mesačné sošity, vychádzajú 1-ho v každom mesiaci. Predplatná cena na celý rok 80 kr. (160 halierov), Spisuje Štefan Pironcsák farár v Trstenej v oravskej stolici, u ktorého sa možno predplatiť.

Pod menom: „*Ježiš*“ priateľ dietok Modlitby a piesne pre katolícké školské dietky zostavil Štefan Janovčík farár likavský. Tlačou Karla Salvu. — Nákladom vlastným.

„*Blahoslavený*“ P. Diego z Cadixu kňaz rádu kapucinského. Spísal: P. Norbert Stock. Poslovenčil: Alois Behúnek farár lančársky. K dostaniu: V Trnave u Žigmunda Wintera.

„*Dom Svätý*“ čili „*Život Tobiášov.*“ Domom kresťanským k nasledovaniu predstavil Karol Latasse biskupský vikár v Nancy, v Lotaringii. Cena 85 kr.

Znovu vydáva: Fr. Richard Oswald správca fary na Teplej (Lenge o. p. Bélebánya). U toho istého vydavateľa je k dostaniu: *Ružencová knižička.* Albána Stolcza *myšlienky o žoltári.* Cena jedného výtisku 15 kr.

ODKAZY REDAKCIE.

Naše noviny „Kresťan“ velebným Pánom v Kristu i erga sacra sú k dostaniu, kto by tedy zamýšľal si takto zaopatríť naše noviny, nech sa obráti na Redakciu „Kresťana.“

Ružomberok. Sz. J. 1 zl. 50 kr. sme obdržali.

Nord-Amerika Kotaš G. Na celý rok »Kresťan« stojí 4 zl. 50 kr. Machulince 2713. Na včul v našej tlačiarni neni žiadnej prázdniiny.

Egbell. Roľník. Váš dopis z mnohých príčin sme nemohli uverejniť.

Zvolen. J. G. Váš dopis nebol súci do »Kresťana«

Lokca M. B. Dobre by bolo zaiste keď by sa obratnejšie pero chopilo práce.

Čiv-Čiv. Len častejšie!

Žilina. V. P. Š. G. Čo že naraz ste tak zamlkol, že sa an neczveté.

Prosíme našich ct. predplatiteľov, aby, keď chcú obnoviť svoj predplatok, alebo noviny reklamovať, vždy ráčili pripojiť nápisnú obalku.

Spolu tu upozorňujeme ct. predplatiteľov na to, keď niekto nedostane noviny, nech listovne alebo na korrešpondentnej karte nepýta druhé, lebo to je unavanie a i útraty, lež nech ide na poštu a osloví poštára, aby reklamoval noviny úradne on. To je povinný urobiť každý poštový úradník *úplne za darmo*. Keď by niektorý to nechcel urobiť, treba to napísať do žalobnej knihy, jaká musí byť na každej pošte, alebo v liste ho udať u poštovej direkcii. Veď potom vykoná. Úradná reklamácia má ten ošoh, že poštári väčší pozor dávajú na novinky a nerozhadzujú ich tak ľahkomyselne.

Obchodné zprávy.

1. Zbožie: Pšenica 7.35—7.70 zl. Raž 6.00—6.30 zl. Jačmeň: na krm 6.90—7.00 zl. do páleníc 7.00—7.10 zl. na vátu 8.20—8.40. Oves: 6.85—7.05. Kukurica: 7.25—7.30. Proso: 7.00—7.10. Vo Viedni každý mc. o 50 krov drahší.

2. Olejové zrná. Lanové semeno: 11.50—12.50. Koprné semeno: 12.50—12.75.

3. Strova: Veľká biela fizuľa 9.00—12.00; tmavá 6.50—7.00 okruhlá: 9.00—9.50., drobná 10.50— tarkavá 5.90—6.00. Šošovica 8—18. Hrach 8.00—12.50. Čistá 13.00—17—zl.

4. Kupecké zelinové plody: Mak 18—20. Burgyňa 2.60—2.70. Cibula 5.00—7.10. Cesnak: 19—25 zl. Petržefem: 5.00—9.00. Paprika 135—140 zl.

5. Potrava: Seno. Lúne seno. 3.30—4.00. Lesné a horné seno 4.10—4.80. Slama. Na postielanie: 1.30—1.50. Žup 1.50—1.80.

6. Siatie: Červená ďatčina 66—70. Lucerna 48—52 zl. Jarní ladník 8—9 zl.

7. Hospodársky dobytok: Dovezeno bolo: asi 284 hospodárskych volov; 164 dojných kráv. Následovné boly ceny: Vyborená pára volov do jarma do 290—350 zl. Dojné kravy: za jeden kus 65—160 zl. Trh na ovce: Dovezeno bolo 940 kusov oviec. Ceny: 12—18 zl. za páru, a 19—22 kr. za živý kôš. Sviný trh: za kilogramm 47—48. V salašoch 26.754 kusov bolo umiestnené.

8. Zverové dorobky: Med žltý kvapkaný: 32—33 zl. Vosk 164—165. Vajcá 45—48. Loj. Maslo I. 100—140 zl. II. 70—120 mc. Slanina 42.50—43., udená 43—50 zl.

Prv

nežli by ste si tkaninu na jarné a letné šaty zaopatril, pýtajte vzorkovú sbierku hojne vybraných a najnovších látok zo skladu

MORICA SCHWARCA

na jemné vlnové tovary Zwittau 4. (Brno.)

I tú najmenšiu maličkosť pošlem. Nezodpovedavý tovar naspák vezmem.

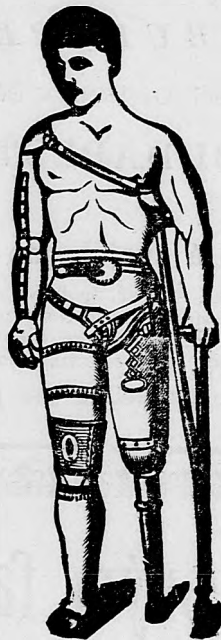
Vzorky bez poplatku.

Krásnu knihu na vzorky pánom krajčiom, keď pošlú 50 kr., čo pri prvom odobere sa môže zarátať.

OZNAMY PRE NAŠE NOVINY VÝLUČNE OZNAMOVÁCA PISÁREŇ VILÉMA FRIE- DENSTEINA (BUDAPEŠŤ, BÁLVÁNY-U.

ČÍS. 2.) PRIJÍMA.

Znalec v prietrhových uväzkach.

J. Keletiho cis. kr. rakúsko-uhorska a belgicko kr. výhodná prietrhová uväzka od tých najhýrečnejších lekárskejších auktorit je za najlepšiu uznaná, nešmíka sa, nečiní neprijemný nátlak a mimoriadne je cieľu primeraná.

Novota!!

Keletiho prietrhová uväzka z gummi, výhodou zaopatrená 1894. v mesiaci marci. Vyznačená v Brüsseli 1893. zlatou medáliou a skvostnou listinou. Pelotty úplne môžu sa až na prietrh položiť, s ochrankou z jeleňovej kože a s poisťovácim pásom.

Ceny: na jeden bok 6 zl., na dva boky 12 zl.

Suspensorium, bruchová uväzka (elastična) krčová pančocha z gummi, brucho-podväzujúca, rovnodržiacia ústrojná šnúrovačka, umelecké nohy a ruky.

J. KELETI,

lekársko-hojičský mechaniker a fabrikant cis. a kráľovských uhors. výhodných prietrhových uväzek.

V Budapešti, IV., Korónaherceg-ulica číslo 17.
(v dome Servitov.) 8—10

Obrázkový cenník zdarma a bez poplatku.

TLAČIAREŇ

„SVÄTÉHO GERHARDA“

V BUDAPEŠTI, I. OKRES, DÖBRENTÉY-U. Č. 18.

úplne novovystrojená, katolícka tlačiareň hojne opatrená, najvkúsnejšími francúzskymi písmenami, ktorá jakúkoľvek prácu, čo sa tlače týka, od najjednoduchšej až do najkrásnejšej prijíma, a zato aj ručí.

Zvláštne vyzýva pozornosť preveleb. kňazstva a obecných predstavenstiev na úradné výtisky,

ktoré rýchlo, vkusne a čo najlacnejšie rozposiela.

RÉTAY A BENEDEK

PREDTÝM

KRISZTA A JEHO SPOLOČNÍK,

dielňa omšových šatov, cirkevných náradí, zástav a spolkových praporov.

V BUDAPEŠTI, IV. Lipót-utca číslo 21.

Jediní dovážači, Osvieten. a Dôstojného pána kaločského arcibiskupa Juraja Császku a

— „BUDAPEŠTANSKÉHO OLTÁRNEHO“ —
spolku.

Odporúčajú svoj hojne nastrojený sklad, menovite:

Omšové šaty, kostolné prapory, hasičské, školské, spolkové pohrabné, remeselnícko-spevove-spolkové zástavy. Monštrancie, kalichy, ciboria, kríže, kadidlá, oltárové lampy, sviečne, ligotavé sviečne, sochy vo veľkom výbere. Prijmeme i maľovanie štaciových obrazov, a svätých obrázkov, oltáre, mariánske tróny, Kristové hroby a kazateľnice podľa jakéhokoľvek kresu umelecky vyhotovujeme. Cirkevné látky, čipky, stenové krížiky, kríže na pút vo veľkom výbere sú na našom sklade.

Na žiadosť ochotne posielame bez poplatku, soznamy ceny príhodne vzory.

10-13

Veľbným farským úradom.

Tlačiareň „Svätého Gerharda“ s úctou na vedomosť dáva, že od týchto čias všetky cirkevné výtisky bude na sklade držať, a za najlacnejšiu cenu budú k dostaniu. Posávať na sklade sú a hreď sa môžu poslať: Testimonium Confirmationis 100 kusov 50 kr.

Výťah z krstnej matriky: 100 kusov 60 kr. — Smrtný oznam: 100 kusov 70 kr.

Krstné, sobášne a smrtné listy,

na jemnom silnom papieri: 100 kusov 1 zl. 20 kr.

Ďalej k dostaniu sú:

knížečky pre údy občianskych spolkov a knížečky splácováce.

Kus týchto 12 stranových knížečiek so silnou obálkou na osmorke predávame za 3 kr.

Okrem toho tlačiareň „Sv. Gerharda“ prijme jakékoľvek nariadenie, cirkevné, obecné a súkromné odtisky a odposiela ich za najkratší čas, a za najlacnejšiu cenu; silný dobrý papier dáva a krásne vyhotovuje.

S úctou prosíme veľbných pánov farárov, predstavených obcí, údy rozličných spolkov a každého katolíka, aby si od týchto čias tlačiarne výtisky nie v židovskej tlačiarne alebo v takej, ktorá nemá žiadnych zásad, kupovali, lež aby vyhľadali katolícku tlačiareň „Sv. Gerharda“, ktorá im vždy stojí na službu, a aby takto podporovali katolícku vec. Podajme si všetci ruky, vtedy sa budeme dobre mať.

Naša tlačiareň jakožto neohrozená zastupiteľkyňa katolíckych záujmov, bude sa s tým honosiť, jestli že požiadavkam v každom ohlade môže zadosť učiniť a si chválu získať od tých, ktorí si u nej kupujú.

S úctou

Budapešť, 1894. 29. septembra (I., Döbrentey-ulica 18.)

Tlačiareň „Svätého Gerharda“.